

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—VOL. 722.

CHICAGO, ILL., 14. julija (July 14th), 1921.

LETO—VOL. XVI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

STVARNIKU NJEGOVE PLODOVE.

Vse je podvrženo razvoju; tudi tista velika temeljna izprememba družabnega reda, ki jo imenujemo socialna revolucija. Razvoj se ne more preskočiti, ali pospeši se ga lahko. V Rusiji na primer je bil najpočasnejši, toda v zadnjih par letih so ga temeljito pospešili.

Vrtnarji so preučili, po kakšnih zakonih se razvija cvet; ustvarili so pogoje, ki jih priroda zahteva, pa sama ne daje, in cvetje španskega bezga diši v vazah, ko piha zunaj zimska burja in vejejo sneženi kosmiči po zraku. Umetno, le razumno uporabljajoč preučene zakone, pospešuje človek počasni razvoj v vrtnarstvu, poljedelstvu, živinoreji.

Tudi razvoj naše družbe je podvržen zakonom, ki jih ne more nihče izpremeniti. Ali njih učinkovanje lanko porabimo, da pospešimo razvoj in skrajšamo pot do zmage. Čim več bo učiteljev, tim prej bo imelo delavstvo znanje; čim več bo organizatorjev, tim prej bo organizirana armada proletarijata; čim več bo čitateljev delavskega časopisja, tem ostreje in uspešneje bo naše orožje.

Ustvarjati pogoje za socializem, to je naša najvažnejša naloga. Deloma jih seveda ustvarja kapitalizem sam s svojim razvojem. Sam prihaja bolj in bolj v nemogočo situacijo in se približuje položaju, v katerem ne bo družba mogla z njim izhajati. Kaos v kapitalističnem gospodarskem ustroju je danes vsesplošen. Z velikimi napori se skuša evropski kapitalizem postaviti zopet na noge. Ako ne bi bilo ameriškega kapitalizma, bi Evropa že doživela velikiški ekonomski polom, kateremu se sedaj upira s pomočjo Amerike z vsemi mogočimi silami. Na drugi strani pa tudi delavstvo ni še tako pripravljeno, da bi moglo popolnoma izkoristiti te kaotične razmere. Delavstvo se mora torej še pripravljati, da bo sposobno, kadar pride odločilni čas, vzeti krmilo družbe. Pripraviti se moramo, da nastopimo dedščino kapitalizma, da postavimo na razvaline, ki jih zapusti, tisto, kar bo sposobno za novo življenje in kar poda človeštvu podlago za najuspešnejš razvoj.

To mora biti naloga nas vseh in vsi se ji moramo posvetiti.

Razred ki vlada, je še močan; kar se tiče njegove sile, je močnejši, kot je bil kedaj poprej. Ali tudi delavsko gibanje je mogočno. V vseh krogih, v vseh finančnih institucijah, v hotelskih dvoranah, na vseučiliščih, v vsem časopisju, vsepovsod se govori o gibanju zavednega delavstva, ki stremi nadomestiti sedanji gospodarski sistem s socialističnim.

Čudovito je to gibanje že vsled dejstva samega, da je mogoče. Kajti preudariti je treba: Na strani nasprotnikov je vse, s čimer se v naših časih oblikuje usoda človeštva, vse s čimer se gospoduje, vlada in zmaguje. Bogastvo je že od davnih časov sila vseh sil, odločujoča na zemlji, ki lahko privabi in prižene in upogne vse druge sile življenja v svojo službo, z njih tlačanstvom se od dne do dne povzdiguje in množeca svojo oblast. Zemlja je pokorna bogastvu, ki lahko povečava in uničuje njeno rodovitnost; bogastvo izpreminja površje našega planeta; bogastvo izpreminja njeno lice, odkazuje vodam tok, zasipava morje in spaja oceane, prevrta in prestavlja hribe, zbližuje kontinente in jemlje oceanom ločilno moč; bogastvo sili naturo, da mu prodaja svoje skrbno varovane skrivnosti v zemeljskih globčinah in v zračnih višavah, v brezmejnem vsemirju in v nedoumnem drobnožitju; bogastvo gradi mesta in zida palače, postavlja cerkve in sinagoge, pagode in framasonske hrame, daje Bogu in bogovom po svoji volji in jim odreka po svojem razpoloženju; bogastvo hrani in oblači, pa slači in izstradava kakor hoče; po ukazih bogastva se žanje, se proizvaja tisočero blago, se grmadi v skladiščih in razvaža na vse štiri strani sveta; države sestavlja bogastvo in jih razbija, narode dviguje v višine in jih strmoglavlja v prepade, po svoje odpira vrata do znanja in zagraja pota do vede, meče kuje in topove vliiva, armade tepta iz tal, plemena goni proti plemenom, širna polja pokriva z mrliči in gnoji črno prst z rdečo krvjo. Zakone piše bogastvo, sodi, obsoja in oprošča, usodo vodi za roko, zgodovini narekuje pisane . . .

Proti taki z božanstvom tekmujoči, po vsega mogočnosti segajoči sili vstaja proletarijat! Pritlikavec proti velikanu, David proti Goliatu. Brezupno početje na prvi pogled, blazen poizkus, ki nosi strašno kazen s seboj. Brez drobtine one vseodločujoče moči, ki si je zaslužnjila svet, ljudi in življenje, brez trohe bogastva, ki vlada in gospoduje kakor kralj in bog v eni osebi — kaj bi mogel, kaj naj bi izvršil, kaj dosegel v siromaštvu potopljeni proletarijat?!

Ni li zgodovina za vse čase obsodila take obupne upore? Neštetokrat so vstajali reveži s predrzno gesto napuha, zaradi katere so bili uporni angelji treščeni v pekel in zidarjem babilonskega stolpa zmedeni jeziki. Kruta kazen je sledila vsakemu puntu obupanih sužnjev; osem tisoč Spartakovih tovarišev je z razpetimi udi plačalo prvo svojo zmago nad gospodarji, z razbeljeno krono ovenčanega Matije Gub-

ca na štiri kose razsekano truplo je bilo razmetano na vse strani vetrov. Naj se li še enkrat ponovi strašna tragedija v krvi zadušenega, v blatu poteptanega, osramočenega koprnenja tlačanov? . . .

Zavedno delavstvo pozna zgodovino in njene krvave nauke. Njegov boj ni desperadna obnovitev slepega zdvijanja. Njegovo gibanje vodi veliko spoznanje, da je nad silo bogastva druga, močnejša sila, ki je v njegovih rokah. Bogastvo sedi na tronu, ki ga je postavilo — delo! Žezlo mu je dalo v roke delo in krono mu je delo posadilo na teme; vsa njegova moč in sila ima v delu svoj vir; v vsem tisoč in tisočletnem delu rok in duha, ki od generacije do generacije in z milijoni glav in pesti — ustvarja bogastvo.

In zavedno delavstvo vprašuje: Kdo je močnejši — stvarnik ali stvar?

Veliko je spoznanje, da je bogastvo otrok dela in da si je po krivici prilastilo oblast nad njim. Ali suženjski jarem mu je moglo le vsled tega naložiti na tilnik, ker je delo samo tekom časa pozabilo na pravo razmerje do svojega sadu. Ko so se odprle oči in so uzrle resnico, se jim je pokazala tudi pot do osvoboditve. Delavstvo, ki nima denarja v blagajnah, ne vrednostnih papirjev, ki ne zapoveduje baterijam in bojnim ladjam, ki ne odločuje na sodiščih in visokih gradovih, ima vendar moč, ki prekaša vsako orožje in vse denarne vreče. Njegove roke opravljajo delo, in če se mirno vtaknejo v žep, lahko zamaše vse vire bogastva in življenja.

Moderna armada svobode ni puntarski zbor s kosami na ramah in z zarjavelimi meči ob bokih. Boj novodobnega delavstva ni podoben starorimskemu uporju sužnjeve ne puntom srednjeveških tlačanov. Še nikdar ni zatiran razred tako jasno spoznaval, v čem je njegova moč in še nikdar niso bili cilji bojevnikov tako razločni, kakor so cilji modernega proletariata.

Razmerje med delom in bogastvom — to je vprašanje vseh vprašanj. Nobenega bogastva ni brez dela. In če spoznavamo, da je delo tisti faktor, ki ustvarja bogastvo, sledi iz tega drugo spoznanje, da ima delo pravico do bogastva, ki ga ustvarja.

Enako pa sledi iz tega tudi spoznanje, v čem je moč doslej izkoriščenega dela. Dokler se čuti tisti, ki opravlja delo, kot suženj, kot brezmočnega hlapca, bo moral prenašati vsako zatiranje in vsako izkoriščanje. Kadar spozna, da je v njegovi oblasti, če hoče ali če noče opravljati delo, brez katerega ne more obstajati človeški svet, spozna tudi svojo moč.

Da pride do take oblasti, mora iz milijonov posameznih delavcev postati združeno delavstvo. To se pravi: Organizacija je moč delavstva. Ustvariti si tako organizacijo je naloga delavstva. Njegov cilj pa je, da odpravi sedanje krivično razmerje med delom in kapitalom.

Stvarniku njegove plodove! — to je jedro socializma. Vse socialistično gibanje gre za tem, da preosnuje človeško družbo na taki podlagi, ki omogoči skupno, organizirano delo, skupno povišanje življenja, skupno uživanje vseh materialnih in kulturnih plodov. To gibanje je samosvoje in vodi k nezogibni zmagi.

Irsko vprašanje.

Sicer imamo poleg irskega tudi mnoga druga važna vprašanja. Ampak nobeno ne dviga v tej deželi toliko prahu, kakor ravno irsko vprašanje. Več milijonov Ireev živi v Zedinjenih državah; zastopani so v vseh legislaturah, v kongresu in senatu, v mestnih zborih, v unijah, v političnih strankah, poleg tega pa so še kompaktno organizirani v raznih katoliških organizacijah, v katere imajo pristop tudi katoličani drugih narodnosti. Toda te organizacije kot celote se upotrebljavajo za irsko propagando. Časopisje, ki je na lovu za naročniki, priobčuje kolone Ireem simpatičnih poročil in člankov, in tako je to vprašanje vedno osveženo.

Za Anglijo pomeni irsko vprašanje hudo krivo. Že v prejšnjih časih ji je delalo težave, toda zadnje čase jo spravlja v zadrege, ki belijo lase angleškim državnikom.

Pred nekaj leti, in še do leta 1917, je bila glavna zahteva Ireev, da se jim da avtonomija, kar ni ravno velika zahteva. Za povod tej zahtevi so vzeli irski voditelji razglas zaveznikov in takrat znani Wilsonov govor, ki se oba bavita z avtonomijo narodov. Svojo zahtevo za avtonomijo so vložili v parlamentu v obliki resolucije. A dasi je bilo že prej znano, da pride taka resolucija, je povzročila zadeva tak vihar, kakršnega ni angleški parlament videl že dolgo poprej. Prišlo je tako daleč, da so irski nacionalistični poslanci demonstrativno zapustili zbornico.

V čem je bila težava, da Irei niso uspeli s svojo zahtevo po avtonomiji? Zakon o avtonomiji Irske je bil sklenjen že pred vojno, uveljaviti se pa ni mogel, ker je naletel na opozicijo v zbornici lordov. Če bi poslanska zbornica takrat ponovno sprejela zakon, bi se uveljavil tudi brez soglašanja zbornice lordov.

Ako hočemo biti pravični, moramo priznati, da je angleška vlada odkrito nastopala za avtonomijo. Toda vmes je prišla vojna, ki je sama na sebi velika ovira za vse napredne notranje reforme. Vmes pa je prišlo še nekaj drugega, kar je kompliciralo vse vprašanje tudi brez obzira na vojno. In ta komplikacija obstaja še sedaj in radi nje je prišel general Smuts, ministrski predsednik britanske Južne Afrike, na Irsko, da se jo z medsebojnimi pregovori skuša premostiti.

Narodna vprašanja niso enostavna reč. Razlikujejo se med seboj. In mnogokrat so velike razlike v narodu samem, ki zahteva avtonomijo, toda ne soglašajo za način avtonomije.

Irei so zahtevali pred nekaj leti Home Rule. Sedaj zahtevajo že popolno neodvisnost od Anglije. Tudi prebivalci okraja Ulster so Irei, pa nočejo niti slišati o irski avtonomiji; ko je bilo še pred vojno pričakovati, da bo zakon o Home Rule v kratkem uveljavljen, jih je to tako razkačilo, da so organizirali in oborožili prostovoljne čete za boj proti avtonomiji. To gibanje med ulsterskimi Irei je vodil lord Carson, ki si je vsled tega nakopal veliko sovraštvo katoliških Ireev. Položaj je torej ta: Irei za-

htevajo neodvisnost od Anglije; Irci se ne marajo ločiti od Anglije.

To bi bilo zelo težko razumeti, če ne bi vedeli, da je irsko nacionalno vprašanje silno pomešano z verskim vprašanjem. Nič ni preveč, ako se pravi, da je verski moment v mnogih ozirih znatno močnejši od nacionalnega. Včasih izgleda, kakor da ne pomeni beseda "irska avtonomija" v resnici nič drugega, kakor "katoliška avtonomija".

V tem je pa zopet nekoliko absurdnosti. Ako bi se problem tako nazval, bi se moralo predpostavljati, da je katoličanstvo zatirano. To se pa nikakor ne more trditi, tudi če pojo nekateri popi to pesem; če bi človek njih poslušal, bi moral misliti, da je katoliška cerkev po vsem svetu zatirana.

Ampak da mislijo Irci neprenehoma na svoje katoličanstvo, tudi kadar zahtevajo neodvisno Irsko, in da je vsled tega njih boj za svobodo katoliško porbarvan, se ne more tajiti. To seveda ni noben razlog zoper avtonomijo. Po načelu pravičnosti ima vsak narod pravico, da sam odloča o svoji usodi. Ampak katoliška barva je razlog največje težave v irskem vprašanju. Ulsterci namreč niso katoličani; a ker so na Irskem v manjšini, računajo, da bi bili podvrženi katoliški večini, ako dobi Irška avtonomijo. In temu se vpirajo na vso moč.

Da se govori resnica, je torej treba povedati, da je največji spor o irski avtonomiji med Irci samimi. In to je vzrok, da je rešitev vprašanja tako težka. Vsi poizkusi zadnjih let so se ponesrečili — ne toliko zaradi odpora vlade, ampak zaradi ulsterskega problema.

Od kar je v javnem življenju katoliškega dela irskega naroda prišla na površje organizacija Sinn Feinoveev, so Irci prenehali sodelovati v angleškem parlamentu in opustili zahtevo po avtonomiji. Nadomestili so jo z zahtevo po popolni ločitvi od Anglije in proglasili republiko, ki pa je eksistirala bolj v Ameriki kot pa na Irskem. Kljub temu, vodili so se boji, proglasila preka stanja, vršile so se reprisafije, umori, sploh, na Irskem je zadnje čase vladal teror. Angleška vlada ni vporabila vse sile za udušitev irskega gibanja za samostojno republiko. Podajala je izjave, da ne bo nikdar dopustila ločitev Irske od Anglije in v teh izjavah so jo krepko podpirali ulsterski Irci. Proti upornim Ircem je nastopala le v toliko, da jih je utrujevala; smatrala je, kadar jih popolnoma izmuči, da bodo pripravljene na pogajanja z vlado za sporazum. Ta ura je sedaj prišla.

General Smuts je prišel na Irsko, da napravi sporazum med ulsterskimi in katoliškimi Irci za skupne konference, na katerih bi se našla rešitev irskega vprašanja. Toda preje se je dalo Ircem razumeti, da morajo opustiti vsako zahtevo, ki stremi za ločitvijo Irske od Anglije. Sinn Feinoveci so zaenkrat baje opustili zahtevo za samostojno republiko, pa so se sprijaznili s ponudbo, da dobi Irška v federaciji Velike Britanije tiste pravice in avtonomijo, kot jo ima na pr. Kanada. Sedanji pregovori med irskimi strujami so prvi resničen poizkus, da se doseže med njimi samimi sporazum.

Vsled civilne vojne v Irski, v kateri sicer niso nastopale kake velike armade, ki pa je bila vendar dovolj brutalna in krvava, je ljudstvo zelo trpelo. Krivda za take razmere se vali večinoma na Anglijo, toda če hoče biti človek pravičen, mora priznati, da odpade velik del krivde na bojujoče se irske frakcije, ki so, mesto, da bi se sporazumele, vodile boj druga proti drugi. In končno so se zastopniki obeh frakcij vendar sešli. Če pride do sporazuma, dobi Irška avtonomijo, toda ne bo taka, kakršno bi radi katoliški Irci, ki so v večini, niti ne taka, kakršno žele ulsterski Irci. Noben del ne bo vladal drugega. Naučiti se morata kooperirati med seboj, pričeti morata delati v korist celokupnega irskega prebivalstva, katoličani in protestantje pa bodo na ta način spoznali, da so drug drugemu potrebni, da lahko žive skupaj, ne da bi eni skušali nadvladati druge.

Od vsega početka je bilo jasno, da Irci ne bodo dobili svoje republike drugače, kakor če se preje ne porazi Anglijo. Anglija pa je še močna, jaka tako kakor takrat, ko so bili že izgledi, da dobi irška avtonomijo. Če bi bilo med Irci samimi nekoliko več treznega preudarjanja, bi se izognili marsikateremu boju, prihranjenih bi bilo precej človeških življenj, sovražnosti bi bilo manj, pa tudi gmotne škode ne bi bilo; in kljub vsem tem žrtvam ne bodo dobili več, kakor jim je bilo že pred leti obljubljeno: avtonomijo, ki pa bo varovala pravice protestantske manjšine.

Izzivati vstajo, o kateri se ve, da bo zahtevala mnogo krvi, da pa ne more doseči cilja, je infamno; še infamneje pa je, izzivati tako vstajo, ker ni rešeno vprašanje, za katerega rešitev bi morali najprej storiti odkritosrčne korake tisti, ki zahtevajo rešitev od drugih.

"Glas Naroda" je pričel zopet "čvičati". Postal je glasilo "razredno zavednega proletariata" in pri tem najradikalnejši list na 82 Cortlandt St. Uredniški članki so pa že tako lepi, da se je za zjokati, posebno še, če je človek član JSKJ. V uredniškem članku G. N. v izdaji z dne 7. julija se člankar naravnost norčuje iz omenjene organizacije, dasiravno izgleda kot "reklama" zanjo. (Ampak to je zelo slaba reklama. Med drugim piše: "Ne glede na splošno krizo, vi člani niste reveži, ker imate neprecenljiv zaklad — Jugoslovansko Katoliško Jednoto... Vi niste brezdomovinci, vi ste gospodarji pod mogočno, neomajno streho... Slabi časi so nastopili za naše ljudi v Ameriki. Dela ni, zaslužka ni, in srečen oni, ki mu stradati ni treba... V dneh trpkosti, žalosti in trpljenja pa obupancem zapira pot v obup mogočna ograja — Jugoslovanska Katoliška Jednota..." Če ni to norčevanje, je pa kolobocija brez primere. Mr. Pišler se bo G. N. zahvalil za tako reklamo ki nima ne repa ne glave. Kaj je brezposelnost, kaj pa se sploh brigamo za krizo, če pa imamo tu mogočno ograjo — podperne organizacije. Neznosna vročina in "moonshine" zelo slabo vpliva na možgane urednika "čvičarskega" lista.

Jack London:

MOČ MOČNEGA.

(Nadaljevanje.)

Vrvica teh školjk je veljala trideset rib, ženske pa, ki so denar delale, so dobile po dve ribi na dan. Te ribe so šle iz deležev Pasjega Zoba, Velikega Trebuha in Morskega Leva, ki jih niso mogli pojesti. Na ta način so ti trije imeli ves denar. Nato je omenjena trojica obvestila Trinožnika in druge zemljodržce, da zanaprej morajo dati svoj delež rib v denarju in ravnotako je moral Svinjska Čeljust dati denar namesto koz in sira. S tem je denar naenkrat postal potrebna stvar. Moral je biti, in kdor ga ni imel, moral je delati na polju, loviti ribe ali pasti koze tistim, ki so ga imeli. Z denarjem se je mogla dobiti koruza, ribe, kozje meso in sir, brez da bi treba delati. Čuvaji in četniki so odslej dobivali denar za svoj posel in ker je imel Pasji Zob dovolj denarja, najel je vedno več moških v oboroženo četo, da je bila kmalu petkrat večja. Ali školjk je bilo na morskem bregu brez števila in siromaki so pričeli sami delati denar. Niso dolgo! Pograbili so jih četniki in preluknjali s puščicami. Od takrat se ni več nihče upal delati denarja na svojo pest.

Veliki Trebuh, božji poslanec, se je naveličal sam pridigati in pooblastil je Zlomljeno Rebro, da ga zastopa in govori namesto njega. Imenoval ga je duhovna. Ta je pa zopet najel druge ljudi, da so njemu služili. Tako je storil tudi Mali Trebuh, Trinožnik in Svinjska Čeljust. Najeli so ljudi, ki so ležali okrog njihovih hiš in nosili njihove zapovedi po celi Dolini. Vsledtega je bilo manj delavcev na polju in pri ribjih mrežah, a oni, ki so stali pri delu, delati so morali za dva ali tri. Seveda jim ni ugalalo in vsakdo je gledal, kako bi se odtegnil delu, kako bi si pridobil denar in živel brez dela. To priložnost je našel Krivo Oko. Naredil je dobro žgano pijačo iz koruze. Šel je k Pasjemu Zobu in govoril z njim na skrivaj. In od tistega časa ni več delal. Pasji Zob in Veliki Trebuh sta proglasila, da nihče drugi kakor on sme žgati pijačo iz koruze. Krivo Oko je dobil druge, ki so žgali namesto njega, a on je sedel v svoji hiši in prejemal denar za pijačo, kdor je hotel piti; tistim, ki so žgali, je pa dal vsak dan nekaj denarja. Ker je bila pijača dobra, so vsi kupovali in tako je imel Krivo Oko naenkrat velik kup denarja.

Pasji Zob je vzel drugemu ženo in kmalu zopet drugemu. Veliki Trebuh in Zlomljeno Rebro sta pa pojasnila jati, da je Pasji Zob drugi za bogom in da vsledtega ni zanj nobenega zakona — da sme početi, kar hoče, in da sme vzeti kolikor žen hoče. Pasji Zob je tudi dal narediti velik čoln iz lubja in najel je več ljudi, ki so ga za kratek čas vozili po morju. Postavil je Tigrov Obraz za vrhovno glavo nad oboroženo četo in na kogar je imel piko, moral ga je Tigrov Obraz takoj ubiti. Najbolj čudno je pa

bilo to, da so našinci vedno težje delali in vedno manj so imeli hrane."

"Kaj je pa bilo s kozami, koruzo, stadskimi koreninami in z ribjo mrežo?" vpraša Črna Noč. "Če so ljudje bolj delali, morali bi več narediti ali ne!"

"Gotovo!" odvrne Dolga Brada. "Trije možje pri ribji mreži so vjeli več rib kot pa cela jata dokler nismo znali za mrežo. Toda, ali nisem rekel, da smo bili bedaki? Čim več jestvin smo zamogli dobiti, tem manj je bilo jedi."

"Ali res praviš, da so tisti pojedli vse, ki niso nič delali?" oglaš se Rmena Noč.

Dolga Brada otožno prikima.

"Psi Pasjega Zoba so bili natlačeni z mesom in možje, ki so samo ležali na solncu, so imeli vsega v izobilju, a med tem so pa stradali otroci revnih Ribojedcev in evilili od glada.

Ko smo se potožili, oglašil se je Veliki Trebuh in povedal, da je bog odločil, da morajo modri možje imeti vso zemljo, ribje mreže, koze in žgano pijačo in da brez teh modrih mož bili bi vsi še živali kakor ob času, ko smo živeli na drevesih.

Tedaj je prišel med nas nov človek, kateremu so rekli Palček, zato, ker je bil majhen. Znal je lepo peti in Pasji Zob, kateri je pred kratkim oznanil, da je on kralj po milosti boga cele Morske Doline, ga je takoj najel za svojega peveca. Ta človek je mrzil delo. Narajši je imel kozja stegna, najslajše ribe, gorko mleko in najlepši prostor pri ognju. Če so ljudje godrnjali nad Pasjim Zobom in celo metali kamenje proti njegovim veliki slamnati hiši, prišel je Palček in zapel lepo pesem o Morski Dolini. Prepeval je, kako slavno je biti Ribojedec, kako so Ribojedci od boga izvoljeno ljudstvo. Dalje je prepeval, da so Mesojedci onkraj reke svinje in krave in da bolj ne moremo zadovoljiti boga kakor če gremo nad Mesojedce in jih pobijemo. Ta pesem je ljudi navdušila. Pozabili so, da so lačni; pozabili, da so godrnjali nad kraljem in z velikim vpitjem so pritisnili na kralja, da jih mora peljati nad Mesojedce. Kralj pa ni šel, temveč je poslal svojega poveljnika. Vodil nas je Tigrov Obraz in vdrli smo v Veliko Dolino nad Mesojedce ter jih mnogo pobili, ker smo bili močni. Bili smo zadovoljni za trenotek.

Boljše pa ni bilo nič. Kdor je hotel jesti, moral je delati kakor so hoteli Trinožnik, Mali Trebuh in Svinjska Čeljust. Kajti nihče drugi ni imel zemlje, da bi bil sadil koruzo. Pogosto je pa bilo več ljudi kolikor jih je mogel vposliti Trinožnik in ostali zemljodržci. In ti ljudje so bili lačni kakor tudi njihove žene in otroci. Tigrov Obraz jim je ponudil službo čuvajev in četnikov in mnogi so sprejeli. Njihovo delo je potem bilo, da so ležali in spuščali puščice v telesa onih, ki so delali in v tiste, ki so godrnjali nad položajem.

Če smo pa le preveč glasno godrnjali, prišel je Palček in prepeval svoje pesmice. Pel je, da so Trinožnik, Svinjska Čeljust in ostali zelo močni možje in zato imajo več hrane kot drugi; dalje nam je pel Palček, da moramo biti veseli, da imamo tako

nočne korenjake v svoji sredi, ker drugače bi poginili vsled lastne ničvrednosti in pod puščicami Mesojedcev.

“Dobro” — rekel je na to Dolgi Nos — “jaz sem tudi močan.” Šel je in pričel na svojo pest žgati pijačo iz koruze ter prodajati za vrvice denarja. Prišel je Krivo Oko in ga opsoval, toda Dolgi Nos je zagrozil, da mu bo razbil možgane če se še enkrat približa.

Krivo Oko se je zbal in šel je k Trinožniku in Svinjski Čeljusti ter jima povedal kako in kaj. Nato so šli vsi trije k Pasjemu Zobu. Zadnji je govoril z Merskim Levom in ta je sporočil Tigrovemu Obrazu, kaj ima storiti. Tigrov Obraz je poslal četnike, ki so sežgali Dolgemu Nosu hišo, razlili žgano pijačo in ubili njega ter njegovo rodbino. Tako je bilo.

Včasih je Mali Trebuh nalovil toliko rib, da ni znal kam z njimi. Ker jih ni maral dati za majhno ceno, zmetal je ribe nazaj v morje — ljudje so pa bili lačni. Ravnotako je Trinožnik pustil veliko polja neobsejanega samo zato, da je bilo manj koruze in da je dobil več denarja za isto. Kljub temu so ženske še vedno delale denar iz školjk. Nekega dne je pa Pasji Zob ustavil izdelovanje denarja in ženske so bile brez dela. Ker so bile bolj po ceni odslovljive je Mali Trebuh moške od ribjih mrež in postavil ženske na njihovo mesto. Jaz sem delal pri mreži in dobil sem vrvice denarja za pet dni, a ko je prišla na moje mesto mojja sestra, dobila je vrvice denarja za deset dni. Tako smo malone vsi moški prišli ob delo in še bolj smo bili lačni. Tigrov Obraz nas je vabil v armado in šli so vsi, katere je hotel vzeti. Mene ni maral, ker sem bil na eni nogi malo šepav in takih je bilo več. Bili nismo za nobeno rabo kakor za trdo delo in deco smo pestovali, ko so ženske delale.

“Zakaj pa niste vstali vsi in ubili Trinožnika, Svinjsko Čeljust, Veliki Trebuh in druge ter se postatili jedi?” vpraša trdo Črna Noč.

“Zato, ker nismo razumeli cele stvari” — odgovori pripovedovalec. “Cele stvar je bilo treba premisliti, a nihče ni maral misliti toliko; vrhtega so bili četniki, ki so nas prebadali s puščicami, bil je Palček, kateri je prepeval nove pesmi in bil je Veliki Trebuh, kateri je vedno govoril o bogu in nam prepovedal misliti. Če se je kateri Ribojedec drznil misliti po svoje in povedal, kar je mislil, ukazal ga Tigrov Obraz privezati na skalo tik nad vodo in utonil je v pljuskajočem valu.

(Konec prihodnjic.)

Človeštvo napreduje le v toliki meri, v kolikor se razvijajo in izpopolnjujejo njegove organizacije. Največji napredek pa bo doseglo tedaj, kadar bo socialistična organizacija dovolj močna, da bo lahko prevzela funkcije sedanjih organizacij in jih vršila mesto za privatne interese v prid vsega ljudstva.

Socialist ne bo nikdar zanemarjal svojega tiska. Tisti, ki se ne zaveda važnosti socialističnega tiska, ni socialist.

UTRINKI.

Predsednik Harding je pozval vlade Velike Britanije, Francije, Italije in Japonske na konferenco v Washington, katere namen bo napraviti nekak sporazum za omejitev naoroževanja. Te velesile, kakor tudi vse manjše države, trošijo glavni del svojih dohodkov za militarizem. Davčna bremena postajajo neznosna in ker ne more iti po tem tiru daleč naprej, skušajo gospodje državniki, ki so vodili vojno za odpravo vojen, vsaj omejiti gradnjo novih bojnih ladij in zmanjšati armade. Mogoče je, da bodo v tem oziru napravili kak sporazum. Razmere same jih silijo v to. Če hočejo podaljšati življenje kapitalizmu, morajo stabilizirati gospodarsko življenje. To skušajo doseči in obdržujejo se številne konference mednarodnih finančnikov in industrialcev, ki iščejo izhoda iz krize, ki vlada vsepovsod v strukturi današnje družbe. Izhoda ni. Polom lahko preprečijo, kapitalizmu lahko podaljšajo življenje in v tem bodo uspešni, kajti kljub neenakosti interesov so si edini v tem, da je treba preprečiti polom in v vseh skupnih interesih so sposobni nastopati skupno, kar se o delavstvu še ne more reči.

O poteku kongresa tretje Internacionalne nimamo še podrobnejših poročil. Nekateri vesti se glase, da je kongres sprejel v celoti program Karla Radeka o taktičnih vprašanjih. Na kongresu so Lenin in drugi pojasnjevali, zakaj se je sovjetska vlada ločila od dosedanje gospodarske politike v Rusiji in dala malo obrtnije zopet v privatno posest in otvorila svobodno trgovino. Neka vest se glasi, da je bilo vseh udeležencev kongresa do dva tisoč.

Po končanem kongresu tretje Internacionalne se je otvoril kongres internacionalne industrijalnih in strokovnih unij. Tej internacionali je baje pridruženih že 17,000,000 članov, vendar pa se zdi, da je to število pretirano, kajti večina unij je reprezentiranih še v amsterdamski internacionali, Ameriška delavska federacija pa se nahaja izven vsake internacionalne organizacije strokovno in industrijalno organiziranega delavstva. O obeh kongresih bomo od časa do časa poročali, kadar dobimo o njih poteku zanesljivejše podatke.

Spomnite vaše tovariše, da so glasovali za Hardinag zato, da ne bo krize. Morda so na to že pozabili, pa bi jutri glasovali z istim namenom za demokrate. In drugo leto zopet za republikance. Če ne bi bili ljudje tako pozabljivi, bi morali že spoznati to večno preminjanje iz dežja pod kap in obratno, ki jih ne privede nikdar pod streho.

Kadar prečitaš “Proletarca”, daj ga svojemu prijatelju, da ga še on prečita. Čez par tednov mu priporoči, da se nanj naroči, če ne bo že preje sam poslal naročnine. Toliko lahko storiš za razširjanje tega lista.

Ali je religija prenehala funkcionirati?

DEBATA

Da: Clarence Darrow.
Ne: Shirley Jackson Case.

(Konec.)

CASEJEV DRUGI GOVOR.

Prejšnji govornik mi ni pustil ravno mnogo časa za moj zaključek. Jaz bi mu rad dal dober nasvet, katerega lahko porabi v svoj prid, glede dolgotrajnega govora. To je pravilo, katerega se držimo mi, pridigarji, in upam, da ne bo užaljen vsled vira, iz katerega prihaja ta nasvet. Pri nas to pravilo zelo dobro deluje; jaz sem opazil, da funkcionira. Pravilo je tole: Pridiga, nagovor, ali govor, bi moral biti glede dolgotrajnosti kakor ženska krila. Mora biti dovolj dolg, da pokrije predmet; in kratek dovolj, da vzdrži interesiranje.

Z ozirom na njegovo kritiziranje mojih argumentov, mislim, da lahko zopet rečem s Shakespearejem, "*My withers are quite unwrung*", kar v današnjem jeziku pomeni, "kaj me briga". Nimam pri rokah kopije programa, toda ko sem čital subjekt debate, se ni omenjalo za predmet specialno krščanstva, ampak religijo v splošnem. Eden lahko govori o religiji kadar govori o krščanstvu, toda lahko se tudi govori o krščanstvu ne da bi se pri tem mnogo tikalo religije kot take. In večina njegovih izvajanj o krščanstvu nima ničesar opraviti z religijo.

Sedaj, kar se tiče njegovega mila. Ali me kaj briga, če je kos mila, s katerim se umivam — kadar se umivam — narejen od originalne firme, katere ime je utisnjeno na milu, ali pa od naslednikov/originalne firme? Ali ima delovalni pomen tega mila sploh kaj skupnega z imenom na varstveni znamki? Na to vprašanje lahko napravite odgovor sami. Seveda nima ime nobenega pomena!

Jaz sem se morda izpostavil napačnemu razumevanju, ko sem dejal, da stvar funkcionira zato, ker eksistira. Da bi se temu izognil, bi moral reči: Stvar funkcionira zato, ker še vedno obstoji in vzdržuje eksistenco, in v tem je razlika. Religija funkcionira ker še vedno eksistira, kljub napačnemu razlaganju tistih števil, ki si jih je moj oponent izposodil od mene. Kaj bi sploh mogel napraviti brez teh števil? Kako bi sploh mogel napraviti svoj drugi govor?

Da, religija funkcionira raditega, ker še vedno eksistira, zato, ker se ne tiče, n. pr. samo doktrin. Doktrine so le ena faza religije in pridejo na površje ob gotovih stopnjah razvoja v religiji. Če bo religija končno imela le intelektualno stran, jaz zelo dvomim. Ko študiramo zgodovino verstev v njihovih primitivnih formah, najdemo, da se le redkokdaj, če sploh katerikrat, dotikajo intelektualne faze življenja.

Svoje delovanje imajo skoro popolnoma posvečeno socialni fazi življenja. Ko moj oponent pravi, da današnje krščanstvo funkcionira v socialnem pomenu življenja, je pri tem zadel žebelj na glavo. V tem smislu funkcionira krščanstvo, kakor vse druge religije. Mi vidimo človeka, ki je živel na zemlji v različnih razdobjih v različnih razmerah, katerega družabni instinkt ga vedno tira med množico. Seveda, kadar po-

stane individualist. Toda dokler je še veren, hoče ostati v množici, pa napravi religijo, ki funkcionira; tako, ki zadovolji instinkte njegove socialne osebnosti.

Ena najvažnejših stvari, ki stoji v ospredju pred vsemi drugimi, je socialna stran, ki se jo opazja enako v vseh religijah, in to so verska shajanja. Če greste danes skozi deželo, se boste prepričali o resničnosti te trditve; pri vseh religijah zavzemajo verska shajanja najvažnejšo funkcijo. Ljudje, ki obiskujejo cerkve, ne hodijo vanje vsled kake inteligentne hrabrosti, ampak lahko se reče, da kadar so preveč intelektualni, ne hodijo več v cerkev. Fakt pa je tu, da je socialna funkcija religij še vsepovsod v operaciji.

Potem je še ena druga posebnost, karakteristična v vseh religijah. Ne vem, če se vam bo dopadlo ali ne, ampak tu se ne gre za vprašanje, če je nam stvar dopadljiva. Jaz moram le opisati znanstveno in objektivno, kakšna so fakta, ki pridejo pri tej diskuziji, pošte. Torej druga posebnost v vseh religijah je njihov konservatizem. Vsaka organizacija je konservativna. Organizacija stremi za vzgajanjem konservativnih naziranj. Vzemite kakršnokoli samovoljno gibanje v družbi, v vsakem lahko opazite, da čim večja postaja organizacija, bolj se utrjuje njen formalni značaj in gibanje prične postajati konservativnejše. To je neizbegljiv proces evolucije, da organizacija ustvarja konservatizem. Dve najstarejši organizaciji v človeški družbi sta politična in verska, in verska je starejša. V proporcionalnem razmerju njiju starosti sta obe konservativni in to morate biti že po svoji naturi. Iz konservatizma v religijah je povzela politika precej svojega konservatizma. Če študirate zgodovino političnih institucij v tej deželi, boste izprevideli, kako je krščanstvo daleč nazaj iz prvih dni Nove Anglije, kjer je živelo mnogo naših prednikov, v veliki meri prispevalo pri delu za naše konservativne institucije.

Pred par leti smo zelo veliko čuli o patriotizmu. Kaj je bil ta? Fundamentalno je bil religiozni konservatizem, ki je zelo mogočno funkcioniral. Mnoge cerkvene občine — nekatere so mi znane tudi v Chicagu — so imele duhovnike, ki so bili pristaši doktrine nonresistence. Ti so bili v nasprotju z večino, ki je v svoji gorečnosti bila pripravljena storiti vse za družabno varnost; v mnogih slučajih so take cerkvene občine zahtevale od svojih pacifističnih duhovnikov, da morajo zapustiti svoje prižnice in sploh službo. To se ni dogajalo zato, ker krščanstvo ni funkcioniralo, ampak zato, ker je premočno funkcioniralo v formi socialnega konservatizma, ki je karakterističen v religijah in sega daleč nazaj v starejše čase. Ko je postalo krščanstvo religija večine, je tudi ono postalo tipično formo socialnega pritiska, ki je karakteriziral religijo skozi vso zgodovino.

So še drugi važni interesi družbe, ki izgledajo listim, ki ne poznajo zgodovine verstev, da nimajo nikakih skupnih vezi z religijo. Ti interesi torej lahko naredo utis, da nimajo nič skupnega z religijo. Pa poglejmo tu mojega prijatelja, ki zelo dobro pozna zgodovino, in če bi se nekoliko bolj poglobil vanjo, bi spoznal, da prihaja tudi njegov poklic iz religijskih virov, ki izvira iz verskega ideala o božji pravici za izvrševanje zakonov. Ali to funkcionira?

Intelektualni element v religiji se mnogokrat smatra, posebno v krščanstvu, kot karakteristična posebnost v kultu; vsaj tako se je včasih domišljalo. Jaz pravim, da temu ni tako. Krščanstvo je že od svojega početka, če že hočete, da govorim o njem kakršno je

bilo v svoji prvotnosti, obračalo svojo glavno pozornost v propagandi ne na intelekt ampak na vero. Vera je priznanje, da ne veš. Ona je nagrada za našo ignoranco, nadomešča tvojo ignoranco z zaupanjem v nekaj velikega, neznanega. To zaupanje je morda bedasto in s časoma se bo morda dokazalo, da je absurdno; ampak stališče religije, take kot funkcionira, je, da nadomešča omejenost znanja z vero. Če se more neznanje pravilno nadomestiti na ta način, ne želim izreki sodbe na tem mestu, niti ni potrebno za to diskuzijo, da govorim o tem; želim pa pojasniti fakt, in to bom storil na najodkritosrčnejši način, da prihaja vera — verovanje — od religije, da nam oskrbuje in blaži neznanje, ki je brezno med nami in sedaj še nepoznano neskončnostjo.

Mi smo intelektualni v tem dvajsetem stoletju; mi smo ponosni na našo intelektualnost; ponosni smo na svojo znanost, in jaz ne želim, da bi jo imeli manj kot jo imamo, ampak mnogo več kot jo imamo sedaj. Kako daleč pa sega naša znanost v neznanost neskončnost? Vzameš svoj prostor v observatoriju, recimo, eno jasno noč, in gledaš skozi najmočnejši teleskop, ki ga je do danes mogel izdelati človek. Pred teboj se odpre ogromno vsemirje, ki sega preko tvoje dosegljivosti. V svoji domišljiji se skušaš dvigniti v to vesoljstvo, da bi ga primerjal in spoznal. In kaj si dosegeš? Po par urah napora boš prisiljen, da se povrneš na ta stari planet, ta mali zvezdni prašek, ki drvi in drvi po vsemirju, in počutil se boš, da si le muha na tem koščku vsemirja, da si stvar, ki ji je še silno veliko zakritega v neskončnosti.

Jaz ne vem, kako iti preko meje poznanega z mojim intelektom. In če sklenem, da ne bom skušal iti preko to neznanost s kakim drugim pripomočkom, tedaj ne bom šel. Ampak tu imamo ljudi, in ti so v veliki večini, za katere religija funkcionira ravno v tem oziru. Kar morejo pojmiti s svojo inteligenco, s svojim razumom, to pojmiyo. Kar ne morejo, si pomagajo z vero, ki jih ponaša v neskončnost.

Jaz bom ponovil, da religija, namreč tista religija, ki si jo tolmačimo v zgodovinskem in družabnem pomenu besede, ne pa v smislu kaknega formalnega, moralističnega verstva, ki je le postranski produkt organizirane religije, še vedno funkcionira; njeno delovanje je še velikansko na današnjem svetu. Če je njeno funkcioniranje v dobrobit ali v škodo, o tem sedaj ne bom izrekal svojega mnenja. Ampak predno končam, bom napravil še to opazko: Jaz verujem, jaz sem prepričan, da bo religija živela še dolgo časa v bodočnosti; če hočemo, da bo njeno funkcioniranje dobro, se mora nekdo žrtvovati za nalogo, ki izgleda, da je nevhvaležen posel, torej za nalogo, da se napravi funkcioniranje religije v bodočnosti še boljše kakor je danes.

Najslabši socialisti so tisti, ki se ob gotovih prilikah prikazujejo delavstvu kot socialisti, dasiravno niso ne člani socialistične stranke, niti niso aktivni v socialističnem gibanju. Med slovenskim delavstvom paradira mnogo takih "socialistov". Naši agitatorji se nanje jeze, ker so jim taki ljudje ovira pri agitatoričnem delu. Ljudje namreč mislijo, če je ta in ta lahko socialist ne da bi spadal v organizacijo in ne da bi bil naročen na socialističen list, zakaj bi jih v tem ne posnemali tudi drugi? Taki "socialisti" so torej v kvar socialističnemu delu.

O konvenciji socialistične stranke.

Poroča Frank Petrich.

Bili so časi, ko so nekateri ljudje pričakovali od Socialistične stranke čudežev, in ko jih ni bilo, so bili razočarani. To so bili elementi izven socialističnega gibanja — tiste široke plasti ljudskih množic, ki se zbude iz svojega spanja v času velikih dogodkov, ki pretresajo družabno življenje, pa bi tedaj radi, da se izvrše velikanski preobrati čez noč. In če so razmere take, da nalete ti vzdigajoči se valovi na trdne skale kapitalistične trdnjave ter se razblinijo, je ponavadi tako, da odlete te divje gnane sile nazaj v strugo življenja, v stagnacijo in letargijo, rajše kot pa v strugo organizacije in inteligentnega planiranja za nadaljni boj, ki ga vodijo izkušeni in družabno življenje poznavajoči disciplinirani socialisti.

Kakor je to resnica pri elementih, ki so izven socialističnega gibanja, tako so tudi v okvirju socialistične organizacije same sodrugi, dobri, večjih izkušeni in lojalni sodrugi, ki pričakujejo, da bo izvršila socialistična stranka vse tisto, kar oni čutijo globoko v svojem srcu, da bi bilo za socialistično stranko najbolje, če se izvrši vse tako, kakor oni mislijo naj bi se. Toda ne samo pri socialistih je tako. Če pogledamo malo v delokrog drugih organizacij, vidimo, da je to pravilo skoraj povsod v veljavi. To izhaja iz razlike v mišljenju o taktiki. Časi so sicer, ko je pregledavanje motivov za različno mišljenje in forciranje za različne taktike na mestu, vendar se prav sedaj za Socialistično stranko lahko reče, da je tehtanje takih razlogov odveč. Konvencija v Detroitu je to potrdila. Lahko se pač konstatira, da obstajajo razlike v mišljenju o taktiki tudi nadalje, toda te razlike niso tako provokativne, da bi ogrožale disciplino, ali da bi povzročeva nadaljni razkol, kajti popuščalo se je na vseh straneh. In če se vzame naposled v poštev še dejstvo, da je socialistično gibanje živa tvorba, podvržena tistim zakonom akcije in reakcije, kakor vsako drugo življenje, smo lahko uverjeni, da je sedanje članstvo Socialistične stranke pač tako, kakor se more po razmerah od njega pričakovati. Kaj pa bi bila Socialistična stranka brez tistih vitalnih sil, ki daje organizmu sile valovanja, sile akcije, ki omogočuje izhlapevanje gnjilobe, da ostane organizem zdrav in jak in da more z vse večjo in večjo silo vporabljati svoje moči v službi svojih raznovrstnih nalog? — V znamenju teh dveh sil — negativne in pozitivne — gredo sporedno tudi razočaranja in presenečenja. In med tem ko padajo neinteligentni, nerazredno zavedni delavci, ki jih zbude iz tretega spanja le posebni družabni krči in potresi, da jih s toliko večjo silo treščijo nazaj v strugo življenja, v razočaranje in letargijo, ostane inteligentno, razredno zavedno in disciplinirano delavstvo, organizirano v političnih in gospodarskih organizacijah v zavesti, da enkrat poraz ali neuspeh še ne pomeni obupanje, temveč da je treba prizadevanje pospešiti, poraz izpremeniti v zmago in končno zadoščenje. Ta zavest je tista sila, ki dela socialiste vsepovsod nepremagljive in koncem konca triumfalne.

Vpoštevajoč vse te nijanse socialističnega gibanja zlasti v tej dobi, socialistična konvencija v Detroitu ni vpraševala posamezne delegate po motivih, zakaj mislijo o raznih točkah, ki so bili pred delegati, različno, temveč je smatrala, da prihaja vsak nazor posameznika iz globokega prepričanja, ki ima služiti za najbolje interese celote. To se je pokazalo demokratsko in stratično zlasti pri resoluciji, v kateri se je zahtevalo izključitev vseh tistih elementov, ki bi zagovarjali brezpogojen pristop k moskovski Internacionali in ki je bila skoraj soglasno odklonjena. S tem je konvencija pokazala treznost in samostojnost, in da se ni dala voditi od diktature z desne niti z leve.

Delegatje, ki so prišli iz raznih krajev Zed. držav, so se zavedali, da imajo rešiti glavno nalogo; vprašanje ohranitve socialistične stranke. Prav to je bil vzrok, da je bilo treba mnogo propozicij, ki so bile v agendi, zaenkrat pozabiti in jih prepustiti času, da dozore. Med temi zadevami je bila zadeva priključ-

nja k tretji ali moskovski Internacionali. Debate o tej točki so bile kratke a ostre. Za prvo točko, to je, da se soc. stranka priključi k tretji Internacionali brez rezervacij, so govorili štirje delegatje, glavni proponent je bil sodr. Engdahl. Za točko 2., to je da vpraša stranka za nove pogoje za pristop v smislu avtonomije (to propozicijo je sprejela tudi eksekutiva J. S. Z.) so govorili trije delegati; glavni proponent za to točko je bil sodr. Kruse. Za točko 3., to je da se stranka pridruži delovnemu odboru dunajske konference, sta govorila dva delegata; glavni proponent za to propozicijo je bil sodr. Hoen. Za 4. propozicijo, to je da ostane socialist. stranka nevtralna in se ne priključi dokler se ne pojača, nobeni Internacionali, so govorili štirje delegati; glavni proponent je bil sodr. Hillquit. V tej propoziciji je bilo tudi za vsak posamezen predlog protigovornikov. Rezultat glasovanja je bil: 1. predlog: 4 za, 35 proti; 2. predlog: 13 za, 26 proti; 3. predlog: 4 za, 35 proti; 4. predlog: 31 za, 8 proti. Tako ostane stranka za sedaj brez mednarodne priključitve.

Iz debate o predlogih je bilo razvidno, da med delegati ni bilo nasprotstva napram tretji Internacionali, marveč napram tistim 21 točkam, ki so bile kot pogoj priključenja. In to je važno, kajti iz tega je treba razbirati, v koliko so te točke koristne in škodljive ne samo sovjetski Rusiji, ampak socialističnemu gibanju po vsem svetu. Delegatje so bili prepričani, da čas za tako diktaturo v socialističnem gibanju po vsem svetu še ni prišel, in da če je tu in tam potrebna kakšna diktatura, so jo pri volji izvajati domače stranke same, ne da bi bilo treba jemati za to dekrete iz Moskve. Toda splošno mnenje je bilo, da je zadeva diktature v prehodni dobi, to je iz kapitalizma v socializem, vprašanje časa, ne pa programa. To se pravi, če bo potrebna, bo izvršena, če ne, pa ne. Diktatura je vprašanje spontane potrebe, ne pa planiranja. Te potrebe odreja čas in prostor.

Poleg odreditve stališča z ozirom na mednarodno afiliacijo, to je, da ostane stranka za gotov čas brez nje, so bile sprejete še sledeče propozicije: 1. da se nakolekta v tridesetih dneh \$20,000 za pokritje strankinega deficita, kar bi omogočilo, da se postavi stranka zopet na noge; 2. da izda stranka kolikor mogoče veliko množino letakov, v katerih naj bo raztolmačen socialističen nauk; 3. izvoljen je odbor, ki ima nalogo poizvedeti, s katerimi gospodarskimi in političnimi organizacijami, katerih programi niso temeljno v nasprotju s socialistične stranko, bi mogla stranka podvzeti večje akcije skupno; 4. izvoljen je odbor, ki ima iznajti, kako bi bilo mogoče povzdigniti socialistično dnevno časopisje; 5. prizadevanja, da se doseže čim večje število žena in se jih organizira v socialistični stranki; 6. predlog, da se ustanovi predavateljske distrikte ali okraje ne glede na državne meje; 7. da se uvaja v vseh socialističnih organizacijah ali v posebnih kurzih nauk o upravljanju industrije; 8. sprejetje predpisov, po katerih se imajo ravnati vse municipalije, ki so v socialistič. rokah ali pod njeno politično upravo; 9. izjava, da se imajo podvreči vsi potom socialistične stranke izvoljeni kandidati strankini kontroli; 10. da ostanejo strankini mesečni prispevki kakor so bili do sedaj — to je po 50c na mesec; 11. izjava proti militarizmu in glasovanju za vojne namene; 12. izjava, da stranka zagovarja kooperativno gibanje, pri čemer pa priporoča previdnost, ker je uspeh tozadevnih kooperativ odvisen od krajevnih razmer; 13. izjava, ki gre za tem, da dela stranka v svoji propagandi nato, da se odpravijo vse restrikcije, ki omejujejo volilno pravico po državah, bodisi belopoltnem ali črncem; 14. izjava, ki gre za tem, da se delavci lahko selijo iz dežele v dežele brez ovir, izvzemši kjer je naseljevanje povzročeno umetno potom kapitalističnega razreda z namenom, da se znižajo plače in tako postavi delavstvo ene ali druge dežele na nižji življenjski nivo; 15. narodnostne federacije ostanejo kakor so, izvzemši da bo kontrola nad njimi malo strožja kot je bila do sedaj. (To je zagovarjala tudi J. S. Z.)

Odklonila pa je konvencija iz agende: 1. zadevo diktature proletarijata iz razlogov, ki so že navedni zgoraj; 2. zadevo generalnega štrajka. V agendi sta bila namreč dvapredloga: eden za gen. štrajk, drugi pa

proti gen. štrajku, in konvencija je odklonila oba. 3. odklonila je "politični štrajk", ker je to za socialistično stranko, dokler niso ameriške delavske gospodarske organizacije ali unije bolj prepojene s socialističnim duhom, akademično vprašanje. Po drugi strani pa je naloženo stranki, da išče stike s takimi organizacijami, ki niso temeljno nasprotne socialističnemu programu in iznajde, če je sodelovanje z njimi mogoče. 4. Odklonila je odstavek v agendi, ki se nanaša na stališče stranke z ozirom na delavske organizacije, in sicer z razloga, ker je to stališče že izraženo v načelni izjavi, sprejeti na strankini konvenciji leta 1920 v New Yorku; 5. Odklonila je vprašanje "politične akcije" iz razlogov, ker je to vprašanje za stranko že definirano v platformi; 6. odklonila je zadevo "direktno akcije", kot neumestno doktrino v socialističnem gibanju; 7. odklonila je vprašanje o "sabotaži" iz istih razlogov. Istotako je konvencija odklonila teze o masni akciji, sovjetskem sistemu in propoziciji za organiziranje branjev po poklicih.

Poleg že omenjenih sprejetih zadev je sprejela konvencija tudi resolucijo z ozirom na strankino stališče napram sovjetski Rusiji, resolucijo, v kateri prizna stranka Irski pravico do republike in par drugih, resolucij, ki se tičejo moralne podpore gotovim delavskim organizacijam in priznanje za njihovo socialistično delo med gospodarsko organiziranim delavstvom.

Iz poročila, ki ga je podal konvenciji sodrug Branstetter, strankin tajnik, je razvidno, da je sedaj pri stranki 6 narodnostnih federacij. Te štejejo: Zdovska 922 članov, italijanska 993 članov, češka 863 članov, nemška 624 članov, jugoslovanska 601 člana in litvinska 174 članov. To članstvo je preračunljeno na podlagi plačanih prispevkov v zadnjih treh mesecih. Stranka ima 17,000 članov, od teh je 4,000 Fincev, k nimajo federacije, 4,182 jih je pa v federacijah, ki spadajo k stranki. Če vzamemo vpoštev dejstvo, da je med rednim članstvom stranke še mnogo tujzemcev, nam je razvidno, da je v stranki nad 60 odstotkov tujzemcev, če ne več. Da dobi stranka v svoj delokrog Amerikance, je sedaj glavna njena naloga. Pri temu delu moramo stranki tujzemcem pomagati, kolikor je pač mogoče. Kajti dokler ne bo v stranki prevladoval ameriški element, ne more postati mogočna sila.

Dolžnost narodnostnih federacij ni diktirati stranki teorij in stališča, ki ga ima zavzemati in izvajati na taki podlagi svoje notranje in mednarodne akcije, ampak v prvi vrsti voditi socialistično propagando med svojim lastnim narodom in na ta način množiti socialistične vrste v stranki, in če se pridenejo k temu kakšne prijateljske sugestije, kako naj bi se stranka upravljala kot celota, je vse, kar morejo storiti narodnostne federacije.

Ravno sedaj potrebuje socialistična stranka kooperacijo vseh, ki žele, da postane stranka jaka in odločujoč faktor v političnem boju ameriškega delavstva. Konvencija v Detroitu je s tem, da je zbrisala iz vrst vse mržnje in netoleranco položila temelj, na katerega lahko zidamo vsi, ki se zavedamo, kako nujno potrebno je ameriškega delavstvu v tem času pojačanje edine politične, razredno zavedne organizacije v Ameriki.

Mimogrede bodi povedano, da uživa Jugoslovanska socialistična zveza pri Socialistični stranki velike temu, da je šla v teku vojne iz nje, najboljši vpliv. Ta zasluga gre največ taktični eksekutivi J. S. Z., ki se je izkazala vedno za konstruktivno, pa bilo to v slučaju kritike napram stranki sami ali pa z ozirom na delo in red, katerega je stranka od naše Zveze pričakovala. Da je bilo to mogoče izvrševati tako kakor je bilo potrebno, pa gre pred vsem zasluga našemu članstvu od zunaj, našim neumornim tajnikom klubov, organizatorjem in vsakemu posameznemu sodrugu, ki se ni vstrašil dela, kadar je bil pozvan, naj ga izvrši.

Vsi listi so prijatelji ljudstva, kajti še nikdar ni nobeden zapisal, da je sovražnik ljudstva. Od ljudstva pa odvisi, da samo spozna, kateri listi so in kateri niso na strani ljudstva.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

SPRINGFIELD, ILL. — Dne 29. junija se je pripetila v premogokopu Capitol Mine velika nezgoda. Nesrečo je pripisati neprevidnosti bosov, ki jim je več za karo premoga kakor pa za varnost ljudi. V karo, v kateri so bili ljudje, in ki jo je vlekla mula, se je zalelel motor; posledica je bila, da so dobili štiri nevarne poškodbe, eden je par ur kasneje umrl. Med poškodovanimi je tudi Slovenec T. Volk.

Delavske razmere so slabe. Nekaj rofov obratuje vsak dan, drugi pa po dva do tri dni v tednu. Morda bo kmalo boljše, ker se bodo morale razne industrije okrbeti s premogom, če sploh mislijo kaj povečati obrat na zimo, kakor nekateri pričakujejo.

Ne dolgo od tega sem čital par dopisov v Proletarcu iz naše naselbine. V enem se dopisnik jezi na nekakine nasprotnike Slovenskega doma, češ, da bi nekateri rajši videli, da bi akcija za dom ne uspela. V kolikor je meni znano, ni tu nobenega nasprotovanja Slovenskemu domu. Niti enega še nisem čul nasprotovati tej akciji. So pa ljudje zato, da ne bi bilo toliko hvale, komu gre največ zasluge za ustanovitev slovenskega doma. Zasluga gre vsem, ki delajo za stvar. Če se poje kedaj komu hvala za zasluge, bi jaz mislil, da gre zasluga za dom tudi tistim ženskam, ki so obiskovale rojake in jih nagovarjale, naj kupujejo delnice. Taka pota so utrudljiva, toda naše ženstvo se ne utruja, kadar se loti dela za kako stvar.

Slovenski domi so naselbinam potrebni, posebno tje, ako primanjkuje primernih prostorov za razne prireditve. Toda dom mora biti posvečen pravi namenu. To kulturno delo pa se mora vršiti s stališča zavednega delavstva, ne pa pod kakim krinkarstvom. Če se postavljamo v raznih dopisih z naprednostjo, z razredno zavednostjo, zakaj ne bi tega izvajali tudi dejansko, ne samo v dopisih? Ljudje, ki vodijo razne akcije, bi morali biti politično organizirani v socialistični stranki. Če hočemo iti naprej, če res vodimo boj za delavske interese, če smo res za pravo izobraževalno delo med delavstvom, tedaj moramo biti organizirani socialisti in delati za socializem, kajti le to je delo za napredek med proletariatom.

Drugi dopisnik pripoveduje, kako je naša naselbina napredna. Kaj se hoče, pregovor pravi, da vsak berač svojo malho hvali. Jaz ne vem, v čem je naša naprednost, kajti jaz jo ne vidim. Res imamo nekaj podpornih društev, toda ali so podporna društva sama na sebi merilo napredka v naselbini? Edino podporno društvo, ki napreduje, je društvo SNPJ. O, da, lahko bi imeli v Springfieldu marsikaj resnično naprednega. Lahko bi imeli močno socialistično organizacijo, ki bi imela kulturne odseke, kot pevski zbor, tamburaški zbor in tako naprej. Toda ker je med nami preveč nasprotstva in modrih glav, je pa manj napredka. Kar se tiče pevskega društva, še dobro obstoji, lahko pa bi še boljše, če bi bilo med rojaki zanj več zanimanja. Nekateri menda mislijo, da je najboljšje, ako ima vso stvar v rokah par modrih ljudi, ki naj vodijo in vladajo društveno življenje v naselbini.

Da, v naši naselbini imamo tudi socialistični klub, katerega se naši rojaki tako zelo bojijo. S. Joško Ovnu je znano, kako je bil obiskan njegov sin dne 8. jan. t. l. in tudi v Proletarcu sem čital, da se je reorganiziral v Springfieldu socialistični klub s tridesetimi člani (ne s tristo, da ne bi kdo mislil, da smo že tako napredni). Sedaj ima naš klub dvajset članov in članic. V klubu sem že devet let, in ves ta čas nisem opazil pravega napredka na polju socialistične agitacije. Vzrok je več, toda v splošnem so glavni vzroki razna nasprotovanja in osebne mržnje. Nekega rojaka en drug rojak ne mara. Ker pa je ta rojak pri eni gotovi organizaciji, ta drugi noče pristopiti k nji, ker je jezen na tega in tega, pa nagovarja še druge, naj ne pristopijo. Vsled osebnih mrženj je napredek v naselbinah počasen, osebne mržnje pa so po-

sledica pomanjkanja izobrazbe. Čim manj izobrazbe je med ljudmi, toliko večje so mržnje med njimi.

Slovenski delavci v Springfieldu, ali ni sramota za našo naselbino, da se tako malo brigate za socialistično organizacijo, pri tem pa še pripovedujete, kako ste napredni. Če ste res napredni, oskrbite si članske knjižice socialistične stranke. Ali ne bi bilo kulturno in politično delo v naši naselbini mnogo uspešnejše, če bi bili mi združeni v socialistični organizaciji in delali na vseh poljih pod njenim okriljem? Ali ne bi bilo to nekaj lepega tudi za naš Slovenski dom? Imeli bi lahko razne kulturne odseke, med temi tudi godbo, ki bi igrala na naših prireditvah. Naš socialistični klub bi lahko imel najmanj sto članov. Pridružite se mu, kajti sedaj niso pri tem klubu še vsi tisti, od katerih se pričakuje, da pristopijo. Če ste socialističnega prepričanja, pojdite še korak dalje in postanite član socialistične organizacije. Bojevnikov potrebujemo, ne samo pristašev z besedami. Tisti, ki se trkajo na prsa, da so socialisti, dasiravno niso niti člani socialistične organizacije, ne vzdržujejo strankine aktivnosti. Brez članstva ne bi imeli stranke, ne govornikov, ne številnih kampanj in akcij, ki jih vodi stranka za pravice in interese delovnega ljudstva. Dohodkov potrebuje naše gibanje, novih članov mu je treba, novih moči pri agitacijskem delu. Dolžnost slehernega delavca je, da se nam pridruži. Boj za socializem morda ne bomo izvojevali mi, kakor ga niso drugi pred nami. Če ne bomo uspeli mi, bodo nadaljevali z bojem drugi, ki pridejo za nami. Ampak bojevati se moramo. Mi vsi imamo skupnega sovražnika — kapitalizem. Mi vsi bi se morali združiti v eni organizaciji, ki je v boju proti našemu sovražniku.

Ob enem naznanjam članstvu našega socialističnega kluba, da se bo vršila prihodnja seja teden pozneje kakor navadno, namreč dne 7. avgusta ob 10. dopoldne. Seja je bila preložena, ker bo dne 31. julija seja delničarjev S. N. D. Vdeležite se seje kluba vsi, ob enem pa naj vsakdo privede s seboj nove kandidate za v socialistično armado. Posebno priporočam tistim, ki trdijo, da so socialisti, naj gredo še korak dalje in postanejo organizirani socialisti.

Še ena opomba: Ali so vsi odborniki SNPJ. v soc. stranki? Če niso, zakaj niso?

Morda se bo kdo jezil nad menoj raditega dopisa, toda nimam navade zakrivati slabosti, ki se jih opaža v javnem življenju naselbine. Nič ne pretiram, le grajam mláčnost, ki je tako ukoreninjena med nekaterimi ljudmi, ki bi lahko mnogo storili za socialistično agitacijo. Kar želim je, da se pojačajo naše sile, da se nam pridružijo vsi tisti, ki se nam kažejo simpatični, ki pa so sedaj še izven socialistične organizacije. Čim jačji bomo, tim boljša in uspešnejša bo naša propaganda med še nezavednim delavstvom.

Frank Besjak.

Josip Ječmenjak.

V Chicagi je dne 2. julija preminul Josip Ječmenjak, ki je bil dolgoleten bojevnik v armadi socialističnega delavstva. Star je bil 63 let, rojen v Varadžinu v Slavoniji. Po poklicu je bil čevljar. Na češko narodno pokopališče so ga prepeljali dne 5. julija, kjer je bil upepeljen.

Starejšim slovenskim sodrugom v Chicagu je bil Josip Ječmenjak znana oseba. Bil je v vrstah naše vojskojoče armade, ki se je skozi dve generaciji bojeval za zboljšanje delavskega položaja. V socialistično gibanje je pristopil še v času, ko je v Avstriji in na Ogrskem divjala najhujša reakcija proti socialistom. Doživel je mnogo preganjaj pod banom Khuen Hedervarjem na Hrvaškem. Pred dvajsetimi leti je prišel v Ameriko in se je takoj pridružil slovenskemu socialističnemu klubu, katerega član je bil dokler hrvatski socialisti niso ustanovili svoje hrvatske socialistične organizacije.

Ko se je ustanovilo socialistično glasilo "Proletarec", je pokojni Ječmenjak pomagal pri delu za financiranje lista in z agitacijo. Pozneje je z enako energijo deloval pri ustanovitvi hrvatskega socialističnega glasila "Radnička Straža".

Radikalno delavsko gibanje je izgubilo z Ječmenjakom vnetega delavca.

Ječmenjak ni bil samo zvest sodrug, ampak tudi človek, kakršne se potrebuje v našem gibanju. Bil je vedno dobre volje, čeprav se mu ni godilo nič boljše, kakor vsakemu drugemu proletarcu, ki je odvisen od zaslužka svojih rok. Rad je pomagal povsod, kjer mu je bilo mogoče, ne da bi kdaj pričakoval kakšno hvalo za svojo požrtvovalnost.

Poznejše čase se je ločil zaeno z ostalimi hrvatskimi sodrugi v hrvatski sekciji od naše JSZ., toda ostal je po svojih močeh v boju za proletarijat. V zgodovini našega gibanja mu ostane častno mesto, kajti boril se je z nami v najtežjih časih, ko je bilo socialistično gibanje med ameriškimi Jugoslovani še v povojih.

Sodrug Frank Udovich je položil na njegovo krsto v imenu kluba št. 1, JSZ., venec — zadnji pozdrav njegovih sodrugov iz začasa začetnih bojev med ameriškimi Jugoslovani za socializem.

Izvlček zapisnika seje eksekutive J. S. Z.

dne 7. julija 1921.

Navzoči so Godina, Luchich, Tauchar, Aleš, Zajec, Gottlicher in tajnik Petrich. Od upravnštva "Proletarca" je navzoč Pogorelec.

Predseduje Godina. — Zapisnik zadnje seje se prečita in sprejme. K poročilu tajništva poroča Petrich o zaključkih, ki so bili storjeni na konvenciji Socialistične stranke v Detroitu. (Detaljnoro poročilo se nahaja v današnjem "Proletarcu") — Poročilo se vzame na znanje.

Dalje poroča, da je plačalo za mesec julij mesečne prispevke 815 članov, to je največje število članov izza leta 1918, ko se je zveza razdelila v avtonomne sekcije. Vzlic temu, da sedaj niso najboljši časi za agitacijo in pridobivanje novih članov, upa, da se to število obdrži in morda tudi poraste. Glede zbora ki je določen za mesec julij t. l. pravi tajnik — ni izgleda, da bi ga mogli obdržavati, ker je do danes prijavljenih le šest delegatov. Ti so od kluba št. 49, Collinwood, O., od kluba št. 69, Herminie, Pa., od kluba št. 224, Chicago, Ill., od kluba št. 210, Detroit, od kluba št. 1, Chicago, in od kluba št. 128, Nokomis, Ill. Izvoljenega imajo delegata tudi pri klubu št. 114, v Detroitu, Mich., ki pa še ni uradno naznanjen. V pričo tega in vsled izjav, ki so prišle od raznih klubov v urad, da vsled slabih delavnih razmer ne morejo poslati delegata, priporoča, da se zbor, ki bi se imel vršiti v mesecu juliju preloži za kasneje. — To se vzame na znanje.

Pod točko "V korist J. S. Z." se odpre razprava glede odložitve nameravanega zbora, ki se je vdeležel Zajec, Godina, Aleš, Taucher, Luchich in Petrich. Na podlagi informacij se soglasno zaključí, da se zbor odloži. V razpravi, kdaj naj bi se vršil preložen zbor, se slišijo tri mnenja: prvo, da se preloži zbor do jeseni, ko se vrši združevalna konvencija podpornih organizacij, v katerem slučaju bi se vršil zbor v Clevelandu, drugo, da se vrši zbor o Božiču 1921, in tretje, da se vrši zbor takoj začetkom spomladi prihodnjega leta. Po daljši debati se zaključí, da se namera za obdržavanje zbora ob času združevalne konvencije opusti. Kot argument za to se navaja vpoštevanje, da je za naš zbor potrebno koncentriranih misli in posvečanje vseh moči edino zadevam, ki se tičejo J. S. Z., kar pa v slučaju združevalne konvencije podpornih organizacij, kjer bi bili morda delegatje te konvencije začno delegatje J. S. Z. ne bi bilo mogoče. Vpoštevajoč vse to, se zaključí, da ostanejo za obdržavanje preloženega zbora le dve propoziciji, ki naj se dajo članstvu na splošno glasovanje. Ti dve propoziciji ste:

1. Dali naj se zbor J. S. Z., vrši o Božiču 1921?

2. Dali naj se zbor J. S. Z., vrši takoj spomladi 1922?

V smislu tega zaključka nalaga eksekutiva tajniku v dolžnost, da priredi glasovnico in jo odpošlje na vse dobrostoječe klube J. S. Z.

Dalje je zaključeno, da se za časa združevalne konvencije podpornih organizacij, ki se vrši v Clevelandu, store vsi potrebni koraki z ozirom na propagando za J. S. Z. S tem v zvezi ima tajništvo stopiti v zvezo s klubom št. 27 v Clevelandu, kakor tudi s klubom št. 49 v Collinwoodu, O., da podvzamejo take korake, ki bi pospešili agitacijsko kampanjo v korist J. S. Z. med delegati združevalne konvencije.

Tajnik Petrich vpraša za en teden odmora, da mu bo mogoče pripraviti nekatere rokopise za Koledar 1922. To se odobri.

Zaključek seje.

Tajništvo J. S. Z.

Apel socialistične stranke.

Socialistična konvencija v Detroit, Mich., je imela posebno sejo, na kateri je strankin tajnik sodrug Otto Branstter pojasnil delegatom finančno stanje stranke.

Iz njegovega poročila je razvidno, da ima stranka 21,000 dolarjev dolga, katerega je treba kakor hitro mogoče pokriti, če se hoče, da more stranka funkcionirati še nadalje. Urad že delj časa vsled tega ni mogel vzdržavati moči, in delo je padalo na ljudi, ki so opravljali druge dela. Hipna denarna pomoč je najna, ali pa stoji članstvo pred alternativno, da se opusti vsako nadaljno poslovanje sploh.

Po daljši razpravi je zbor zaključil soglasno, da izda konvencija apel na vse člane socialistične stranke za zbiranje fonda, \$20,000, ki se ima zbrati najkasneje v teku tridesetih dni. Svote, ki jih ima zbrati vsaka posamezna država in odračunati gl. stanu socialistične stranke, so se razdelile kakor sledi:

Alabama	\$ 172.00	Nebraska	171.00
Arkansas	172.00	Nevada	26.00
Arizona	46.00	New Hampshire	82.00
California	798.00	New Jersey	739.00
Colorado	118.00	New Mexico	30.00
Connecticut	270.00	New York	3,213.00
Delaware	31.00	North Carolina	171.00
Dist. of Col.	92.00	North Dakota	104.00
Florida	119.00	Ohio	1,169.00
Georgia	221.00	Oklahoma	369.00
Idaho	66.00	Oregon	130.00
Illinois	1,622.00	Rhode Island	71.00
Indiana	577.00	Pennsylvania	1,916.00
Iowa	408.00	South Carolina	107.00
Kansas	270.00	South Dakota	62.00
Kentucky	235.00	Texas	377.00
Maine	33.00	Tennessee	168.00
Louisiana	152.00	Utah	88.00
Maryland	246.00	Vermont	52.00
Massachusetts	1,215.00	Virginia	157.00
Michigan	520.00	Washington	154.00
Minnesota	575.00	West Virginia	142.00
Mississippi	127.00	Wisconsin	1,749.00
Missouri	489.00	Wyoming	34.00
Montana	85.00		
		Total	\$20,000.00

Podpisali so ta poziv vsi navzoči delegatje, kakor sledi:

Cameron H. King, California
 Martin F. Plunkett, Connecticut
 J. W. Richman, Dist. of Columbia
 Wm. F. Kruse, Illinois
 J. Louis Engdahl, Illinois
 W. F. Wenschoff, Illinois
 John C. Lewis, Indiana
 Fred Feuchter, Iowa
 Ross Magill, Kansas
 W. A. Sandefur, Kentucky
 S. M. Neistadt, Maryland
 Geo. E. Roewer, Jr., Massachusetts
 Henry Puranen, Massachusetts
 Harry Fieldman, Massachusetts
 G. A. Hoehn, Missouri
 Lazarus Davidow, Michigan
 Milo C. Jones, New Jersey
 George Cheatham, Manchester

H. F. Flanagan, Southern District
 H. D. Wilcox, New York
 Chas. Noonan, New York
 Samuel Orr, New York
 Charles Soloman, New York
 Morris Hillquit, New York
 Algernon Lee, New York
 John G. Willert, Ohio
 Jacob Ojala, Ohio

L. A. Stanwood, Oklahoma
 Birch Wilson, Pennsylvania
 Rose Coleman, Pennsylvania
 Joseph E. Cohen, Pennsylvania
 Peter Marcus, Rhode Island
 O. A. Kennedy, Utah

C. W. Kirkendall, West Virginia
 Daniel W. Hoan, Wisconsin
 Victor L. Berger, Wisconsin
 Wm. Coleman, Wisconsin
 C. A. Boorman, Wisconsin

Otto Newman, Northwest District
 Girolamo Valenti, italijanska federacija
 Frank Petrich, jugoslovanska federacija
 Charles Kolarik, češka federacija
 Adolph Dreifuss, nemška federacija
 Morris Novik, Y.P.S.L. (Mladinska organizacija).

Ker je ta svota razdeljena po državah in ne po organizacijah, je torej umevno, da bodo naši člani prispevali kadar se bo v ta namen kolektalo vsak v svojem kraju, odnosno v svoji državi. Kolekto prirede drinvi tajniki. Naši ljudi naj dajo kolikor jim dopuščajo finančne razmere.

Tajništvo J. S. Z.

Iz socialističnega in delavskega sveta.

Švedski socialistični list *New Age* je bil v juniju dvakrat ustavljen na čikaški pošti na podlagi espionážnega zakona. Preje je list izhajal pod imenom *Svenska Socialisten*, toda ker je imel nepravilne s pošto, je spremenil ime, toda tudi to mu ni pomagalo. Generalni poštar Will Hays je sicer izjavil, da se bo pod njegovo upravo spoštovalo svoboda tiska, toda od časa, kar je on nastopil urad, je bilo zaplenjenih že več izdaj raznih radikalnih publikacij. Najslabše pri tem je le to, da uprave listov le težko izvedo, kaj je vzrok zaplenbi.

Newyorški socialisti so praznovali praznik neodvisnosti dne 4. julija z veliki manifestacijskim shodi v parkih, ki so se završili z velikimi uspehi.

Pred kratkim so prišle v javnost govorice, da namerava generalni pravdnik Daugherty priporočiti predsedniku pomilostitev Debsa. Daugherty je zanikal da bo Debs oproščen že ta teden, vendar pa vlada med krogi, ki so blizu justičnemu departmentu, mnenje, da bo Debs kmalo izpuščen na svobodo. Medtem pa stranaka, kakor tudi unije in drugi pristaši svobode govora neprestano delujejo za osvoboditev političnih jetnikov.

Sodruginja Kate Richards O'Hare bi imela dne 1. julija predavati na shodu v Twin Falls, Idaho. Večer prej je prišlo v njeno stanovanje dvajset mož, baje člani Ameriške legije, ki so jo naložili na avtomobil in jo odpeljali v Nevado. Tam so jo izpustili in ji zapretili, da če ljubi svojo osebno varnost, naj se nikar ne povrne v Twin Falls. Kate O'Hare se nahaja na agitacijski poti za socialistični tisk, ob enem pa prireja predavanja po raznih mestih. Minneapoliska trgovska zbornica je napela vse sile, da ostraši to vstrajno agitatorico pri njenem delu. Kate O'Hare je splošno znana v ameriškem socialističnem gibanju. Leta 1917 je bila obsojena na pet let ječe vsled protivojnih aktivnosti, toda meseca maja 1920 je bila izpuščena iz zapore in je takoj posvetila svoj čas socialistični propagandi. — Nasilen izgon iz Twin Falls je povzročil med pristaši stranke in vsemi liberalnimi elementi veliko razburjenje. Protesti so deževali na vse pristojne oblasti in s tem so dali stoprocentni patriotje zopet nov material za socialistično propagando. Kate ni ženska,

ki bi se je moglo ostrašiti pri njenem delu za socializem in z nobenimi izgoni ji ne bodo preprečili, da ne bi nadaljevala z njim.

Socialistični kongresnik Meyer London je v kongresu ponovno nastopil za osvoboditev vseh političnih jetnikov.

Akcija za ustanovitev socialističnega dnevnika v Chicagu se nadaljuje. Razne unije so obljubile svojo pomoč. Prirejajo se pikniki, katerih čisti dobiček gre v fond za dnevnik.

Socialistična organizacija v Montani se je reorganizirala. Kakor poroča "New Day", ki izhaja v Milwaukee, se z organizacijskim delom v Montani napreduje in je upanje, da se v kratkem času zopet zgradi močna organizacija, kakoršna je bila do leta 1914, ko so socialisti imeli par največjih občin v Montani v svojih rokah.

Predzadnji teden se je vršila v Chicagu konvencija organizacije World War Veterans. To je organizacija bivših vojakov, ki ima popolnoma nasprotno smer kakor pa Ameriška legija, ki je tudi organizacija vojakov iz zadnje svetovne vojne. Organizacija The World War Veterans ima progresiven program; na svojem zborovanju je obsodila akcija kapitalistov za odprto delavnico; izrekla se je za odpravo vojen; sklenila je kooperirati z delavskimi organizacijami, kjerkoli bo to mogoče; obsodila je sodnijske prepovedi proti štrajkujočemu delavstvu; postavila se je na stran Alexe Howatta iz Kansasa, katerega preganja kansaško industrialno sodišče; obsodila je civilno vojno, ki jo vodijo premogovniški baroni v Zapadni Virginiji; izrekla se je proti plemenskim bojem in proti Ku Klux Klanovcem; indorsirala je industrialni program Severne Dakote, proporcno zastopstvo, otvoritev trgovskih zvez z Rusijo in razoroženje; zahtevala je, da se da ljudstvu na splošno glasovanje, predno se skuša z oboroženim vpadom v Mehiko, katerega bočejo vprizoriti magnati oljnih polj; obsodila je propagando za vojno z Japonsko in ustanovila je oddelek za širjenje mednarodnega bratstva. Ko je izvedela o nasilnem izgonu Kate O'Hare iz Idaho, je instruirala svoje lokalne postojanke v Idahu, naj preprečijo aktivnosti nasilnežev, ako mogoče, in jih tirajo pred sodišče.

Iz Kansasa poročajo: Zagovorništvo Alexandra Howata in Avgusta Dorchyja, predsednika in odbornika okrožne rudarske organizacije v Kansasu, ki sta bila pred kratkim spoznana krivim, da sta s pozivom rudarjev na štrajk kršila zakon industrialnega sodišča, je v torek uložilo zahtevo za novo obravnavo. Zagovorništvo utemeljuje svojo zahtevo, da je zakon industrialnega sodišča neustaven.

Na priziv manjšine je sodrug Kruse na zadnji konvenciji socialistične stranke dobil eno četrtino podporov od delegatov za predlog št. 2, ki določa, da socialistična stranka vložiti aplikacijo za pristop v tretjo Internacionalno pod gotovimi rezervacijami. Vsled tega pride sedaj ta propozicija na splošno glasovanje pred članstvo stranke.

Listu v podporo.

MEADOVLANDS, PA., Tony Seme.....	\$0.50
HERMINIE, PA. Frank Rahne50
FOREST CITY, PA. John Murnich	1.00
LAWRENCE, PA. Louis Britz	1.00
CHICAGO, ILL. A. K.	3.00
PULLMAN, ILL. Rosie Oblak10
Skupaj	\$6.10

Tisti, ki najbolj prisegajo na privatno lastnino, jo najbolj uničujejo, če jim kaže. Dokaz so vojne.

Agitatorji na delu.

Število naročnim, ki so jih poslali agitatorji za razširjenje Proletarca.

Aug. Komar, Cleveland, O.	11
Ant. Oepek, Clairton, Pa.	7
C. P. Chicago, Ill.	3
Frank Besjak, Springfield, Ill.	1
Joseph Koenig, San Francisco, Cal.	2
Jacob Kunstelj, Ely, Minn.	4
Charles Boitz, Ohio & Penna.	3
Ernest Krusic, Nokomis Ill.	1
John Kunstelj, Gross, Kans.	2
Frank Martinjak, Johnston City, Ill.	2
Jerry Alesh, Cleveland, O.	1
Louis Malich, Cleveland, O.	5
John Miklich, Johnstown, Pa.	2
Joseph Zorko, West Newton, Pa.	1
John Strell, Rockvale, Colo.	3

Kapitalisti imajo svoje najjačje orožje v časopisju. Kaj pa Vi delavci — slovenski proletarci? Koliko časa boste vi še podpirali razne "delavske" liste ki sem ter tja prineso par pikrih proti kapitalistom, a kadar bi bilo pa treba stati ob vaši strani, to je v volilni borbi, kjer delavstvo skuša o-svojiti politično moč za svoje koristi, tedaj pa kar čez noč začno priporočati kandidate vaših iskorišče-valcev v politične urade? Proč z takim lažljivo delavskimi listi. Delavec ki se res hoče naučiti kaj v svojo korist bo čital socialistično časopisje. Proletarec je zato tukaj da navaja delavstvo razredno misliti, da ga izobražuje in s tem uči spoznavati potrebo organizacije, strokovne in politične. Kajti delavstvo brez teh se ne bo moglo osvoboditi izpod mezdnega suženstva. V vsaki slovenski naselbini bi moral imeti Proletarec po več aktivnih agitatorjev. Nanj bi moral biti naročen vsak ki se zaveda da je delavec. Moral bi biti najbolj razširjen slovenski list v Ameriki izmed vseh. Delavci, ki se zavedate važnosti socialističnega tiska, postanite agitatorji za Proletarca in Socialistično Stranko. Kdor hoče sprejeti zastopništvo za list naj nam sporoči da mu pošljemo vse potrebno.

UPRAVA.

UTRINKI.

Na Kitajskem je bankrotirala "Kitajska industrialna banka", kar utegne imeti dalekosežne posledice. Francoski vlagatelji so izgubili 60 milijonov, kitajski pa 200 milijonov frankov. Današnje velike banke so zelo tesno spojene z diplomacijo in vladami in polom take banke povzročuje tudi polom v vladi. Neki časnikar piše, da le malo ljudi ve, kako tesne so zveze z velebankirji in vlado prizadete dežele ali dežel. Socialistom je to dejstvo sicer znano. Mi vemo, da je kovačnica ameriške zunanje in notranje politike na Wall Streetu, kjer ima svoj sedež ameriška denarna oligarhija. Pred kratkim je Harding povabil bankirje z zapada v Belo hišo, kjer je z njimi

konferiral. Z bankirji iz vzhodnih dežav konferirajo ameriški vladni krogi vsak dan. S predstavniki unij se ne obdržujejo take konference, ker so za bankirje nepotrebne. Potrebne pa bodo, kadar bo delavstvo samo hotelo.

Bolgarija skuša reformirati časopisje. Vlada je izdala naredbo, ki jo je predložila v potrditev sobranju, ki prepoveduje privatnim listom priobčevanje oglasov. Oglašalo se bo lahko le v državnem, to je v uradnem časopisju. To bi bil za privatne lastnike časopisov velik udarec in razumè se, da je nastalo med njimi veliko razburjenje. Oglasi so važen vir dohodkov za časopisje v današnji družbi. Najbolj se to pozna še v Zedinjenih državah, kjer naročnina za časopise ne pokriva niti tiskarskih stroškov, pa kljub temu delajo ti časopisi in magazini velike dobičke. Oglasi jim ga omogočajo. Ker je temu tako, so listi, ki imajo glavni del dohodkov od oglasov, tudi odvisni od tvrdk, ki oglašajo v njih. Pisati morajo njim v prilog in s tem seveda proti ljudskim interesom. Oglasi, če so dobro plačani, so torej nekaka podkupnina za lojalnost privatnim interesom. Ampak temu bi se dalo odpomoči, če bi delavci ne kupovali kapitalističnih dnevnikov. Ako bi kapitalistični dnevniki in magazini ne imeli velike erkulacije, bi tvrdke tudi ne oglašale v njih.

Associated Press poroča iz Rige, da sta komunistična stranka in zedinjena komunistična stranka (ameriške) obljubile delati z vsemi močmi za strmoglavljenje ameriške vlade. To zagotovilo je bilo baje objavljeno v organu moskovske Internacionale. Seveda je poročilo pobarvano in služi kot propaganda proti aktivnostim radikalnega delavstva.

Komunistična stranka sicer obljublja, da bo napela vse svoje sile, da vrže ameriški imperializem in ustanovi diktaturo proletarijata. Če jih bo, se bo morala poslužiti drugačne taktike, kakor jo je vodila dosedaj. S podzemsko taktiko se ne more doseči ameriških mas. Celotno otvoreno propagatorično delo je med ameriškim delavstvom težavno. Tukajšnje razmere zahtevajo taktiko, ki bo prilagojena ameriškim razmeram. Čim prej komunisti to spoznajo, tim bolje. S peščico delavcev ne bo nobena ameriška radikalna organizacija "strmoglavila" ameriški imperializem, pač pa bo ameriški imperializem strmoglavljal radikalne organizacije, kar je že pokazal v praksi.

Reka je sedaj "svobodna" država. Ampak od same svobode ne more živeti, pa skuša napeljati promet iz Jugoslavije, če mogoče tudi iz Ogrske in Nemške Avstrije na Reko in odtod po morskih potih v inozemstvo. Reka bi bila v sedanji družbi mnogo bolj svobodna, če bi se pridružila Jugoslaviji. Morala bi ji Jugoslavija dala zato koncesijo pri imenu države, ki bi se v tem slučaju glasilo: kraljestvo Sebov, Hrvatov, Slovencev in Italijanov. Čast Italijanov bi bila s tem rešena, Reka pa bi imela dovolj prometa in bi prosperirala.

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1906Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.Združena s Slovensko Narodno Podporno
Jednoto.

CHICAGO, ILL.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleve-
land, Ohio.Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113,
West Newton, Pa.Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 2657 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.1. Pom. taj.: FRANK PAVLOČIČ, 634 Main St., John-
stown, Pa.2. Pom. taj.: ANDREJ VIDRICH, R. F. D. 7, Box 4,
Johnstown, Pa.Blagajnik: JOSIP ZELE, 5602 St. Clair Ave., Cleveland,
Ohio.Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27,
Bridgeport, Ohio.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVAZNIK, 5315
Butler St., Pittsburgh, Pa.1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 955 Addison Rd., Cleve-
land, Ohio.2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland,
Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 135,
West Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Spring-
field, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.
Glavni urad: 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.URADNO GLASILO: PROLETAREC.
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

PROSVETA.

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno
prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika
in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potem
Poštних, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, ni-
taker pa ne potem privatnih čekov. Nakaznice naj se
naslovljajo: Blas Novak, in tako naslovljene pošiljajo z
mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih
glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma
naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje
popravi.

Poziv clevelandskim in okoliškim društvom.

Društvo Delavec, št. 51, SDPZ., v Clevelandu, ape-
lira na vsa bratska in sestrška društva SDPZ., SNPJ.
in SSPZ., da vsako izvoli odbor 3 članov ali članic
za skupno konferenco, ki se bo vršila dne 17. avgus-
ta v S. N. D. ob 8. zvečer. Namen konference je raz-
pravljati o pravilih za združeno organizacijo in na-
praviti na podlagi razprave osnutek skupnih pravil.

Združevalna konvencija se bo vršila meseca septem-
bra v Clevelandu, O.

Za odbor društva Delavec, št. 51, SDPZ., Edward
Branisel, predsednik; John Zaletel, tajnik; Josip Fer-
jančič, blagajnik.

Protest društva št. 26, S. S. P. Z.

CLEVELAND, O.—Na redni seji društva št. 26, S.
S. P. Z., ki se je vršila dne 3. julija, je bil sprejet pro-
test proti glavnemu tajniku Vil. Rusu in glav. blagaj-
niku G. Kalanu, ker se protivita spolnjevat željo član-
stva in večine glavnega odbora. Društvo je nepristran-
sko vzelo v pretres izjavo in pojasnilo glav. predsedni-
ka, kakor tudi pojasnilo glavnega tajnika, ki je bilo
priobčeno v št. 51 "Glasu Svobode" z dnem 28. junija.
Ker bolniki in dediči SSPZ. ne bodo prejeli plačil
za nedoločen čas je to krivda glavnega tajnika in bla-
gajnika, ker nista izpolnjevala, dolžnosti, ki jima jo
je naložilo članstvo oziroma zadnja redna konvencija.
Delata raje po svoji glavi in tako s svojo trmoglavost-
jo direktno oškodujeta članstvo SSPZ. tisočak za tiso-
čakom.

Zapomnita si to, dokler bo vaju članstvo plačevalo,
bo tudi zahtevalo, da ravnata, kakor bo od vaju
članstvo zahtevalo. Društvo št. 26 SSPZ. popolnoma
odobrava korak, katerega je storil glavni predsednik
Frank Somrak, da je sklical izvanredno zasedanje
glavnega odbora, da je izključil glavnega tajnika in
blagajnika iz glavnega urada. Društvo bi priporočalo,
ko pride zopet na površje kaka podobna osebna trmo-
galvnost, da se glavni odbor posluži pravil pravomoč-
no in izključi osebo ne samo iz urada, temveč tudi iz
članstva.

Društvo št. 26. pozivlje glavni odbor, da stori naj-
hitrejši korak, da se izpolni in izvede pogodba, spre-
jeta na zadnji konvenciji in se tako izpolni to, kar je
članstvo SSPZ. zahtevalo potom svojih delegatov na
zadnji redni konvenciji.

Če ne bo drugače, naj se skliče izvanredna kon-
vencija in ista naj potem obračuna s faktorji, ki so
zadržali združenje in tako povzročili stroške, katerih
ni bilo potreba. Društvo št. 26 si je osvojilo predlog,
da ne pošlje nikakega asesmenta toliko časa, da se te
homatije ne popravijo in se napravi red.

Naše društvo apelira na vsa ostala društva, da
protestirajo proti samodržcema glavnemu tajniku in
blagajniku, ker se tako nepotrebno meče proč naš
teško prisluženi denar.

Za društvo št. 26. SSPZ.:

Dominik Blumel, predsednik.

Frank Pucelj, tajnik.

John Bostič, blagajnik.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114,
JSZ, se vrši dne 9. julija (drugo soboto v mesecu), v
klubovih prostorih na 1432 Ferry Ave. E. — Na dnev-
nem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. U-
deležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svo-
je prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da
ji pridobivamo novih članov.

Organizator.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše
vsak drugi in četrti petek v mesecu v dvorani ILIRI-
JA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obrav-
navajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udele-
žujete sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za
razredni boj in še niso v organizaciji.

John Kresse, 396—4th Ave.

VAŽNO ZA ROJAKE V HERMINIE.

Socialistični klub št. 69, JSZ, zboruje VSAKO
TRETJO NEDELJO V MESECU ob 2 popoldne v dvo-
rani društva Prostomiseleci, št. 87, SNPJ.

Rojaki, pristopite k naši organizaciji, da s tem
ojačate naše vrste.

Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

ALI SE HOČETE UDOBNO POČUTITI?

V vročih poletnih dnevih gotovo radi opazujete škropilnico, ki se premika po cesti in meče velike curke vode da odstranjuje cestni prah, kar pretvarja bolj čisti zrak za dihanje. Vaš telesni sistem tudi potrebuje tako splošno čiščenje organov v vročih poletnih mesecih. Ako hočete, da se boste udobno počutili, morate jemati Trinerjevo grenko vino, ki odstranjuje vse strupene snovi, nabrane v črevesju, ter olajšuje redno delovanje želodeca, črev in obisti. To vino utrjuje organizem in povrača življensko moč. Poleg tega je Trinerjevo grenko vino tudi zdravilo zelo prijetnega okusa. Morate pa vedno zahtevati to pristno vino ne pa ponarejanj. Ne pozabite pri nakupu imena "Trinerjevo" vino. Poskusite enkrat tudi Trinerjev Liniment za utrujene noge, ko ste si iste izkopalji v vodi in andrgnili s Trinerjevim Linimentom.

CENIK KNJIG

ki jih ima v zalogi Proletarec:

Leposlovne knjige, romani, povesti in črtice.	
Naša leta, (Milan Pugalj)	1.00
Krpanova kobila. (Jos. C. Oblak).....	.65
Zapiski Tine Gramontove, (Vlad. Levstik) vez. v plat. 1.00	
Gadje gnezdo, (Vladimir Levstik) vezana v platno..	1.00
Kmečke povesti. (Florijan Golar).....	.75
Zajedalci. (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
Anfisa. (Leonid Andrejev), drama v štirih dejanjih...	.60
Jurkica Agičeva, (Ka. Šandor-Gjalaki), povest, 360 strani, broširana 90c, vezana v platno.....	1.30
Jug. (P. Chochołoušek), zgodovinski roman, 616 strani, broširana \$1.10, vezana v platno.....	1.60
Vitez iz Rdeče hiše. (Aleksander Dumas star.), zgodovinski roman, 504 strani, broširana \$1.00, vezana v platno	1.50
Udovica, (I. E. Tomič), povest, 330 strani, broširana	

90c, vezana v platno.....	1.30
Don Correa, (G. Keller), roman80
Znanstvene razprave, politični in gospodarsko socialni spis, učne in druge knjige in brošure.	
Za staro pravdo. (Fran Erjavec).....	.50
Naš jezik. (Dr. Joža Glonar), znanstvena razprava o slovenskem jeziku50
Slovenski pravopis. (Dr. A. Breznik).....	.50
Zakon biogeneze. (J. Howard Moore, prevel I. M.)..	1.50
Svetovna vojna in odgovornost socializma. (Etbin Kristan)80
V novo deželo. (Etbin Kristan).....	.50
V dobi klerikalizma. (Liberatus).....	.50
Katoliška cerkev in socializem50
Kdo uničuje proizvajanje v malem50
Social. knjižnica. (Dva snopiča) in "Naša bogastva" ..	.10
Zadružna prodajalna ali konsum10
O konsumnih društvih15

Esno.

Najnovejše informacije o dobavi državljanstva Zed-njenih držav40
Spoved papeža Aleksandra VI.20
Ameriški družinski koledar, vezan v platno, letnik 1919, 50c; letnik 1920, 65c; letnik 1921 mehko ve-zan 75c; vezan v platno	1.00
"Proletarec", vezan, letnik 1919, \$6.00; vezan, letnik 1920 ..	7.00

Angleške knjige.

100%. (Upton Sinclair). Povest patrijota	1.20
The Brass Check. (Upton Sinclair). Studija ameriškega žurnalizma, broširana 60c; vezana v platno.....	1.20
The Profits of Religion. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese ..	1.20
"Debs, His Authorized Life and Letters". (David Karsner), vezano v platno	1.20

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

PROLETAREC,

3639 W. 26th St.

Chicago, Ill.

John Plhak & Co.

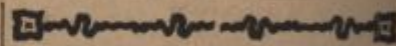
1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
Illinois.

Modna trgo-vina. Velika zaloga moških, ženskih oblek, izdelanih po najmodernejšem kroju. Cene nizke.

Ne odložite "Proletarca" preje, dokler ga temeljito ne prečitate. Ne izgovarajte se, da list ni zanimiv. Seveda, učenje je utrudljivo. Toda, če hočete pridobiti nekoliko globokejšje znanje o socializmu, tedaj morate čitati razprave in članke, kot jih prinaša "Proletarec". Čitanje šund romanov ni utrudljivo; toda tudi izobrazbe ne boste našli v njih.

Ako si želite nabaviti knjige socialne, povestne ali kake druge vsebine, jih naročite od Proletarca. Eventualni dobiček od prodaje knjig se porabi za pokrivanje stroškov pri listu.

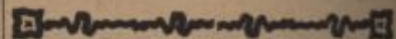
SLOVENC

pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI POD-PORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik "Prosveta". List stane za celo leto \$5, pol leta pa \$2.50.

Vstanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET

Tel. 1475

JOHNSTOWN, PA.

Imed vseh vzrokov narodnega svraštva je nevednost največji.
-H. Th. Buckle.

“ČAS”

je edina slovenska revija v Ameriki. “Čas” prinaša lepe povesti, koristne gospodarske in gospodinjske nasvete, znanstvene zanimivosti, podučne in narodu potrebne razprave, mnogo mičnih slovenskih pesmic in poleg tega pa prinaša lepe in umetniške slike.

List shaja mesečno na 44 straneh in stane samo \$3.00 na leto, a pol leta \$1.50. Naroča se pri “Čas”, 1037 Addison Rd., Cleveland, Ohio.

NAROČNIKE,

ki jim je naročnina potekla, prosimo, naj jo takoj obnove. Ne čakajte tirjatve iz upravnistva. S točnostjo nam prihranite delo in ob enem pomagajte listu, ki v časih te druginje tako zelo potrebuje pomoči.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki

NARODNA TISKARNA

2142-2150 Blue Island Avenue

CHICAGO, ILL.

MI tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce.

“PROLETAREC” se tiska v naši tiskarni.

Največja slovenska zlatarska trgovina

FRANK ČERNE

6033 St. Clair Ave.,

Cleveland, Ohio

Ure, verižice, prstane, broške, zapratnice, medaljončke, itd. Popravljamo ure po nizki ceni.

Podružnica Columbia Gramofonov in gramofonskih plošč slovenskih in drugih. Se prodaja na mesečna odplačila.

Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno.

Najboljše blago.

Najnižje cene.

Naznajam bratom Slovincem, Hrvatom in Srbom, da sem odprl moderno

KROJAŠKO DELAVNICO

Izdelujemo vsakovrstna moška in ženska oblačila, čistimo, likamo in popravljamo.

Izdelujemo tudi sokolske kroje in nabavljamo sokolske potrebščine.

Solidno delo, cene zmerne. Slavnemu občinstvu se priporočam v naklonjenost.

Frank Novosel

KROJAČ

1113 W. 18th St

Chicago, Illinois

Tel: Roosevelt 8540.

ANTON KARA

1161 W. 18th St.

CHICAGO, ILL.

Trgovina s čevlji

V zalogi potrebščine za čevljarje.

CENE NIZKE

POSTREŽBA TOČNA

Slavnemu občinstvu se priporočam v naklonjenost

ANTON KARA

JOSEPH C. WILIMOVSKY Urar, Zlatar, Optik
Solidno blago po zmernih cenah
1840 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO, ILL. Tel. Canal 60
Najstarejša zlatarska trgovina
na Blue Island Ave.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Beseda ženskam.

Nikar ne tehtajte svojega zdravja
z zanemarjenjem tistih nerednosti
in oslabeledosti, ki povzročajo toliko
trpljenja. Dobite od svojega le-
karja

Severa's Regulator

(Severjev Regulator). Ta regula-
tor je blažino delujoča tonika in
zdravilo. Priporočljiv je za popra-
vo tistih posebnih oslabeledosti in ne-
redov. ki so jim povzročene ženske.
Cena: \$1.25.

Na prodaj po vseh lekarnah.

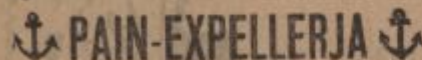
W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

CARL STROVER LAWYER and COUNSELLOR

133 W. Washington Street.
CHICAGO, ILLINOIS.
Telefon: Main 3989.

ZAKAJ TRPETI?

Revmatične, nevralgične in bolečine v
mišicah so hitro odpravljene s primerno
uporabo

Tvorniška znamka reg. v pat. ur. Zdr. dr.

Glejte, da dobite prístnega—slavnoga že
več kot 50 let.

Zahtevajte SIDRO tvorniško znamko.

MODERNA KNJIGOVEZNICA.
1919 Blue Island Ave.,
Chicago, Ill.

Okusno, hitro in trpežno dela za
privatnike in društva. Sprejemamo
naročila tudi izven mesta.
Imamo moderne stroje. Nizke cene
in poštena postrežba.

H. L. BATEK in RUD. ŠEJNA,
Lastnika.

Telefon Canal 4340

Jugoslovanska trgo- vina s cveticami

V trgovini vedno
sveže cvetlice za
plese, svatbe, po-
grebe itd.

Imamo zaprte
in odprte avto-
mobile za krste,
poroke, pogrebe
in za vse druge
potrebe.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Med Throop in Blue Island Ave.

Slovincem priporočamo
v posecanje

KAVARNO MERKUR
3551 W. — 26th St.

(v bližini urada SNPJ., S.
R. Z. in Proletarca.)

Dobra kuhinja :: :: :: ::
:: :: :: :: Dobra postrežba.

KARL GLASER, imeitelj.

Občinstvu pripo-
ročamo v naklon-
jenost krojaško
delavnico

Božidar Knafl

1313 West 19th Street
Chicago, Ill.
Tel.: Canal 696.

Gene zmerne delo trpežno in lično
Popravljamo, čistimo in likamo

Kadar...

Kadar mislite na potovanje v
stari kraj;

kadar želite poslati svojim sta-
rokrajskim sorodnikom, prijate-
ljem ali znancem denar,

ali kadar imate kak drug posel
s starim krajem,

obrnite se na tvrdko

ZAKRAJSEK & CESAREK
70—9th AVE.

NEW YORK, N. Y.

FARME

V PINETOWN, NORTH CAROLINA

ZA POJASNILA PIŠITE:

A. H. SKUBIC & CO., PINETOWN,
N. Carolina.